National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A
L

National Library
Bibliothèque Nationale
MAY 29
NEWSPAPER DIVISION
DIVISION DES JOURNAUX

B103c/14/5

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 37 (3054) XXXIII aastakäik | Teisipäeval, 15. mail 1984 — Tuesday, May 15, 1984 | Üksiknumbri hind 70 centi

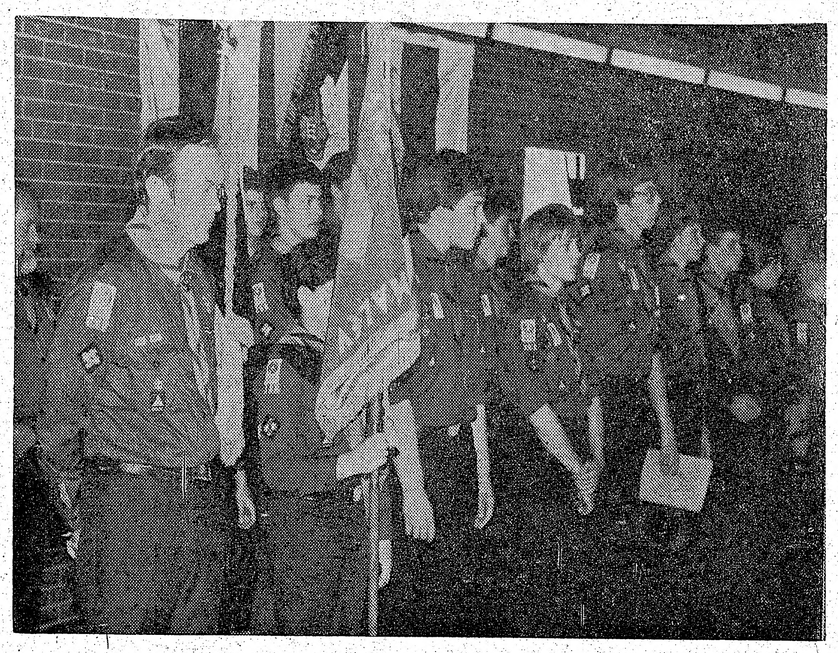

Skautüksus Lembitu Malev rivistunud hiljutisel jüripäeva paraadil Eesti Majas. Vasakul üksuse juht skm Harold Kivi. Foto: Ervin Aleve

Los Angelese Eesti Maja ikka huvifookuses

Nõukogude sportlaste ärajäämist seotakse Ban the Soviets aktsiooniga

Venelaste ärajäämine Los Angelese suvistest olümpiamängudest on ikka veel aktuaalne maailma meedias. Ameerika ajakirjanduses märgitakse, et üheks põhjuseks oli Balti Vabadusliidu ja sealse Ban the Soviets liidu aktsioon, sealsesse Eesti Majja informatsioonikeskuse loomine ning ärahüppanuile võimaliku abi andmine.

Venelaste loobumise teatavaks saamisel tähistati seda võitu suure rõõmuga Ban the Soviets koalitsiooni poolt. „The Washington Post" avaldas oma 9. mai numbris üleleheküljelise artikli „Ban the Soviets Coalition Celebrates With Unrestrained Glee" (Keelake Nõukogude Koalitsioon pühitseb ohjeldamatu võidurõõmuga), alapealkirjaks „Multi-Ethnic Group Cheers Victory in Diplomatic Guerrilla War" (Mitmerahvuseline grupp rõõmustab võidu üle diplomaatilises geriljasõjas).

Ajaleht kirjutab, et nagu muiste Taavet võitis hiiglase Koljati,

samal viisil tundis väike mitmerahvuseline grupp Lõuna-Kalifornia antikommuniste,

kui nad pühitsesid ohjeldamatu rõõmuga nende osa N. Liidu ärajäämisest 1984. a. olümpiamängudelt.

Balti Vabadusliidu abiesimees leedulane Anthony B. Mazeika ütles, et see on suur päev Ameerikale. BVL on üks 165 grupist Ban the Soviets liidus. Ka oli väga rõõmus liidu esimees David W. Balsinger, öeldes et nad tegid siiski midagi, kuigi kõik olid ölnud, et nad ei suuda N. Liitu sundida mängudelt ära jääma.

9. mail antud uuel pressikonverentsil koalitsiooni liikmed rõõmustasid võidu üle diplomaatilikus geriljasõjas. Nad olid saatnud provokatiivseid kirju N. Liidu ametivõimudele ja kuulutasid välja hästi reklaamitud nõukogudevastaseid demonstratsioone ja lubasid ärahüppajaile abi suvemängude ajal.

See muutus irriteerivaks peapõhjuseks N. Liidu—USA ja olümpiakomiteede vahel olümpiamängude küsimuses,

millele ükski ametivõim USA presidendist Los Angelese linnapeani kuni N. Liidu Olümpiakomiteeni vaevalt võiks midagi teha. Peagu iga N. Liidu avaldus, mis puudutas muret olümpiamängude pärast, on nimetanud ka Ban the Soviets liidu tegevust. N. Liit on nimetanud neid „äärmuslaste organisatsioonideks", kes avalikult on seadnud oma eesmärgiks luua N. Liidu delegatsioonile ja sportlasile väljakannatamatut olukorda.

Ühes väljenduses märgiti, et „poliitilisi demonstratsioone, mis on vaenulikud N. Liidule ettevalmistatakse otse maskeerimatult nõukogude sportlaste ja ametnike vastu."

Kuu aega tagasi, kui Ban the Soviets teatas plaanist venekeelsete siltide asetamiseks teede äärde,

kus antakse võimalikku nõuannet ärahüppajaile ja informatsiooni 500-st „vastuvõtukohast" Los Angeleses,

muutusid nõukogude kaebused otse hüsteeriliseks.

Äsjane pressikonverents peeti Los Angelese Eesti Majas, Balti Ameerika Vabadusliidu ühiskonnakeskuses, mis on plaanitsetud Lõuna-Kalifornia ülikoolis oleva olümpiaküla lähedusse. Nüüd ütlesid liidu juhid, et nad ainult kahjatsevad, et nad ei ole võimelised oma plaani teostama, millega nad lootsid kuni 200 nõukogude bloki riikide sportlast viia ärahüppamisele.

Avo Piirisild, BVL abiesimees oli öelnud, et neil olnuks ärahüppamise ajal palju nalja. Praegu 49-aastane North Hollywoodis elav insener oli 19-aastane kui ta lahkus Eestist enne nõukogude okupatsiooni.

Kuigi venelased teatasid mängudest ärajäämist, ütlesid grupi liikmed, et nad ei peata oma ettevalmistusi kuni N. Liidu boikott on kindel,

mis on 2. juunil, kui on mängudest osavõtmise registreerimise viimane tähtpäev.

Tegevus on võtnud veel ka uue suuna, kui mõned hiinlased, kes on opositsioonis praegusele Pekingi valitsusele, on hakanud osa võtma liidu koosolekuist, kavandades sama aktsiooni ka oma sportlaste vastu.

Praegu on Ban the Soviets liidul koostamisel lendleht, mida trükitakse mitmeis keeltes 500.000 koopiat ja läheb maksma $63.000. See on suunatud võimalike ärahüppajate jaoks. Nad on organiseerinud ikka veel plakatite asetamist teede äärde ja lennukiga veetavaid loosungeid.

Mazeika ütles pressikonverentsil, et Eesti Maja on saanud pressikonverentside kohaks, kuhu teatatakse võimalikke ärahüppajaid mängude ajal.

„Washington Post" kirjeldab vanemat Eesti Maja ehitust, mis on dekoreeritud seinamaaliga Tallinna tornidest.

Seina äärde on asetatud juba valmis plakateid nii inglise kui ka vene keeles „Julgeolekumajad Los Angeleses" ja „Ameerika tervitab ärahüppajaid!"

„Toronto Star" avaldas oma möödunud pühapäevases välisuudiste sektsioonis pikema artikli, „Miks nõukogud ütlesid „njet"". Ka see algab Los Angelese Eesti Majas asuva Balti Vabadusliidu kirjeldamisega ja ütleb, et see koht saanuks eeloleval juunikuul Eesti, Läti ja Leedu kultuuride keskusest „julgeolekumajaks" nõukogude sportlastele, kes soovinuks ära hüpata.

Artiklis kirjeldatakse Ban the Soviets liidu tegevust ja võitlust USA Olümpiakomitee esimehe Peter Ueberrothiga, kes iga hinna eest püüab venelasi mängudele meelitada.

Õppetooli asjaajamine edeneb

Asjalik ja üksmeelne Tartu College'i aastakoosolek

Tartu College'i aastakoosolekul 10. mail valitses optimistlik meeleolu oma suurele eesmärgile, Toronto Ülikooli juurde loodava eesti õppetooli ellutöödele lähenemisel. Kõik sellesse puutuvad otsused tehti täielikus üksmeeles.

Koosoleku avas nõukogu juhatuse esimees Elmar Tampõld, märkides et seekordne on 16. aastapeakoosolek ja iseloomustas viimaseid koosolekuid pikemate töökoosolekutena, kuna tegemist on järeltulija — õppetooli sihtasutuse küsimuste lahendamisega. Nüüd on põhikiri olemas, maksuvaba number tulemas, ülikoolist on tulnud kiri, kus öeldakse, et meie soovid on täiesti vastuvõetavad. Nüüd on saadetud see edasi föderaalvalitsusele riigitoetuse saamiseks. Eestlaste poolset raha pole veel ülikoolile üle kantud.

Edasi oli päevakorras põhikirja muudatuse ettepaneku vastuvõtmine, kuna 1967. a. oli põhikirjas sõnastatud nii, nagu oleks tegemist abistamisorganisatsiooniga. Nüüd kui on saadetud majandusliikke aruandeid vastavasse asutusse selgus,

et Tartu College ei ole mitte abistamisorganisatsioon (charitable), vaid mitte-kasutaotlev (non-profitable) ja mõiste tuli põhikirjas muuta.

Põhikirja muudatus ei piira Tartu College'i tegevust.

Tartu College'i laekur Ervin Mägi esitas 1983. a. rahalise aruande, kus varanduste seis polnud aasta jooksul muutunud ja igal aastal on saadud teatud summa panna säästu arvele. Varanduste seis oli $4.279-800, kusjuures hoone on kindlustatud $5,5 miljoni eest. Kohustuste poolel on obligatsioon $3.185.873 suurune ja muid kohustusi $289.649. Aasta jooksul on tasutud pikaajalist võlga $53.000.

Tulude-kulude aruandes oli tulude poolel sissetulekuid üüridest peaaegu ühe miljoni dollari lähedale, koos muude sissetulekutega tõusis summa $1.008.811-le. Väljaminekuid on olnud $893.116, jättes ülejäägiks $115.695. Aasta jooksul on tehtud mõningaid parandusi.

Ruumide üür on tõusnud 6 prots. aastas, kuid see on veelgi madalam vastavaist kanada üliõpilaselamuist, mistõttu Tartu College on õpilaste hulgas populaarne

ja juba nüüdki on ruumid tulevaks aastaks reserveeritud, väljaarvatud 40 ruumi kaugemalt tulijaile reserveeritud.

E. Mägi märkis, et eesti õppetoolile anti $300.000, arvestades igaaastaseid tulusid $100.00. Majanduslikult ei peaks see mingeid raskusi tegema. $400.000-ne laen võib ehk koormata kõrgemate protsentide tõttu.

Järgnes Toronto Ülikooli õppetoolile $300.000 toetuse andmise kinnitamine. Nõukogu sellekohane otsus on protokollitud 24.03.1983. Küsimust on ajakirjanduses selgitatud ja nimetatud ülikooli poolt.

Õppetoolile ettenähtud $300.000 toetuse andmine kinnitati ühel häälel.

Teine otsus oli $400.000 suuruse laenu korraldamine, et kätte saada õppetoolile vajalikku põhisummat $700.000. Alul pakuti ülikoolile $300.000 ja neljal järgneval aastal $100.000, kuid ülikool ei nõustunud sellise moodusega, vaid nõudis täissummat. mille protsentidest ülikoolis õppetool ülal peetakse. Tartu College nõukogu otsustas kanda kõik õppetooli kulud ja teha $400.000 suurune hüpoteeklaen. Ülikooli tingimustest jäeti viimane $100.000 siiski annetuste ja toetuste jaoks, milleks suures osas on lubadusi saadud. Laenu tegemise otsus kinnitati ühel häälel.

Valimisel valiti uude nõukogusse EÜS poolt Jaan Timusk, korp! Viroonia — Toomas Koger ja Vello Muikma, korp! Estica — Johannes Pahapill, ÜS Liivika — Albert Irs, korp! Sakala — E. Mägi, Elmar Tampõld ja Ralph Viksten, korp! Ugala Kristjan Kangro, korp! Rotalia — Mehis Vahtra, ENÜS — Laine Pant ja Silva Meem, korp! Filiae P. - Asta Toppi, korp! Revelia — Gunnar Mitt, korp! Indla — Ülle Toomver, korp! Amicitia — Vivian Wright, korp! Leola ning korp! Fraternitas Liviensis — Tiit Leinver, kellest koosoleku järel moodustati juhatus:

esimees — E. Tampõld, abiesimehed Laine Pant ja J. Pahapill, sekretär Ülle Toomver, abi G. Mitt ja laekur M. Vahtra.

Läbirääkimistel puudutas V. Raiend veel $100.000 suuruse summa õppetoolile kinkimist ja arvas, et kui leiaks sada Toronto ülikooli lõpetajat, kes paneksid välja $1000 austuseks Tartu ülikooli vastu, siis olekski puuduv summa käes. Kui see idee läbi läheks, lubas ta omalt poolt $1000-lise tsheki välja kirjutada. Aino Müllerbeck sekundeeris teise $1000-ga.

E. Tampõld ütles, et on huvitav näha, kuidas ideed tekivad ja kasvavad.

See $100.000 ongi selliste ideede rakendamise võimaldamiseks.

Mõni võiks olla solvatud, kui nad ise ei saaks abiks olla.

Tartu College'i koosolekuil esitatava Tartu Instituudi aruanded jagas kirjalikult dr. E. Aruja majandulikus osas, mis näitas 1983. a. üldkulusid $15.073.53 ja varanduste seisu $19.555.26.

Väga asjalikule koosolekule järgnes kõigile õhtusöök, mille järel prof. Karl Aun kõneles rahvus (rahva) teadusest, jõudes peale definatsiooni ja ulatuse lõpuks sinna,

et meil on oma õppetooli vaja, sest rahvast ilma tema rahvusteaduseta ei tea keegi, ka mitte see rahvas ise ei tea midagi.

(Avaldame märkmeid sellest ühes meie järgnevas numbris).

Maailmas

4.762.000.000 inimest

WASHINGTON — Maailma rahvastik on kasvanud ligemale 4.8 miljardile suurenedes möödunud aastal 85 miljonit. Washingtonis asuv Population Reference Bureau arvestas möödunud nädalal, et maailmas on 4.762.000.000 inimest. 1984. a. elanike arv on kahekordistunud pärast II maailmasõda.

Kui maailma rahvastik kasvab samal määral 1,7 prots. aastas, siis tõuseb see 6 miljardile juba eeloleval sajandivahetusel. 85 miljonist möödunud aastal sündinust arvatakse elavat keskmiselt 61 aastat. Kuigi maailma elanike arv suureneb, mõnes Euroopa riigis rahvaarv siiski kahaneb, eriti Taanis, Ungaris ja Lääne-Saksamaal.

Juudi terrorigrupid tegutsevad

TEL AVIV — Mitmel korral on Iisraelis liikunud teated juutidest koosneva terroriorganisatsiooni eksisteerimisest, kes on korraldanud atakke araablaste vastu, aga ka muul juhul, kui sellega on saadud varju heita araablastele. Imelikul viisil on nendest rääkimine alati üsna kohe vaikinud.

Nüüd arreteeriti Iisraelis mitmeid, keda kahtlustatakse olevat ühe juudi põrandaaluse terrorigrupi liikmed, kes on võtnud osa rünnakuist Läänekalda palestiinlaste vastu, teatas Iisraeli meedia.

Iisraeli televisioon avaldas vanema Iisraeli kaitseministeeriumi ametniku käest saadud teateid, kus öeldi,

et mitmed neist, kes on arreteeritud viimastel päevadel, tunnistasid, et nad on olnud seotud atakkidega kolme Läänekalda linnapea vastu juunis 1980.

Kaks linnapead said pommide läbi vigastada, mis olid asetatud nende autodesse.

Iisraeli päevalehed „Maariv" ja „Yedioth Ahronoth" ütlesid, et kaks kahtlustatud isikut on tunnistanud osavõtust atakist Hebroni Islamic College'i vastu möödunud juunis, mis surmas 3 õpilast ja vigastas 33. Televisioonis öeldi, et nende tunnistus oli suuline, ega nad polnud kirjutanud alla ühelegi pihtimusele. Mitmed kahtlustatud tunnistasid ka atakkidest mosheede vastu okupeeritud Läänekaldal.

Iisraeli raadio ütles veel, et politsei tegi kahjutuks Hebroni mosheе juurde asetatud pommi,

mille sama terrorigrupi liikmed olid sinna asetanud kolm kuud tagasi.

Meedia teatel on 35 kahtlustatavat terrorigrupi liiget arreteeritud pärast ebaõnnestunud katset lasta õhku viit araablastele kuuluvat bussi Jeruusalemmas.

Iisraelis toimuvad 23. juulil valimised ja endine kaitseminister Ariel Sharon on just teostanud oma poliitilise tagasituleku ning ähvardab praegust peaministrit Yitzhak Shamiri, kelle valitsuse ajal Iisrael on muutnud oma Liibanoni poliitikat vähehaaval okupeeritud aladelt väljatõmbamise suunas.

Iisraeli julgeolekuagendid, kes uurisid araablaste vastase juudi terroristliku organisatsiooni tegevust, on küsitlenud veterane laialisaadetud 101 üksusest, keda omal ajal juhatas endine kaitseminister Ariel Sharon.

Üksus 101 oli eliitüksus, mässajate vastane meeskond, mitte kunagi suurem kui 45-liikmeline, kes teostasid kättemaksuaktsioone araablaste vastu sügaval Jordaanias ja siis veel Egiptusele kuulunud Gaza kitsusel. Uurimisele lähedased on öelnud, et ükski küsitletud veteranidest, mõnel neist legendaarne kuulsus, ei ole arreteeritud.

Haaretz-nimeline ajaleht teatas, et Iisraeli julgeolekuüksused on sulgenud Kiryat Arba, ühe suurema Iisraeli Läänekalda asustuse selleks, et otsida relvakaste, mida põrandaalune grupp on kasutanud ja sinna kätkenud.

Politsei on oma uurimisel katsunud avastada põrandaaluste juhti, kes juhib kõige ohtlikumat illegaalset juutide gruppi, mis organiseeritud iisraellaste poolt pärast iseseisvaks saamist 1948.

Iisraelis on uurimised terroriorganisatsiooni üle viinud üllatavaile tulemusile, usutakse,

et mitmed peaminister Yitzhak Shamiri tähtsamad ministrid on

(Järg lk. 8)

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aasta $51.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $65.—, poolaastas $35.— ja veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD üks toll ühel veerul: kuulutuste küljel $4.75, tekstis $5.—, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

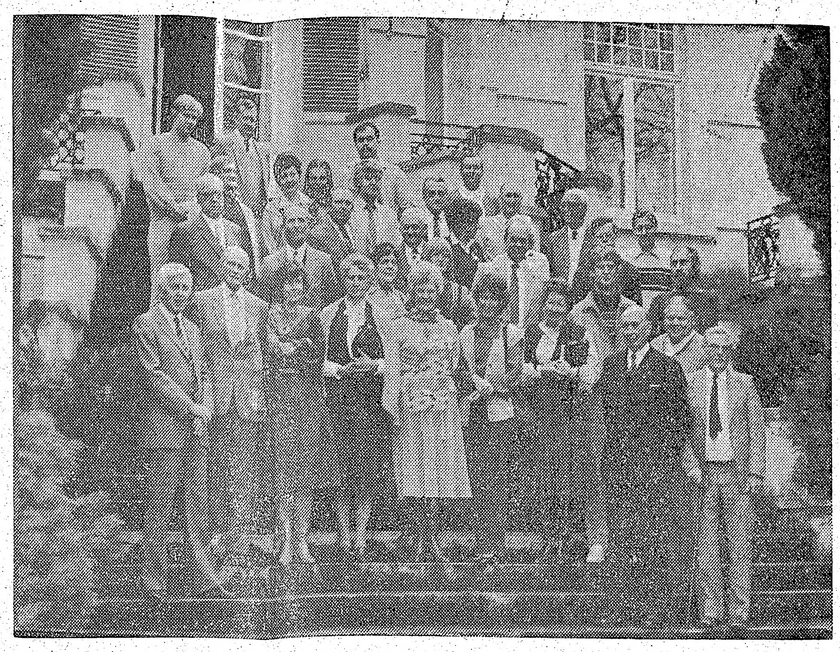

Saksamaa eestlaskonna esindajate töö- ja kultuuripäevadest osavõtnuid Annabergi lossi trepil lühikest jõudehetke pildistamiseks kasutamas. Vasakult esimene Ülo Semmel Eesti Skautide Maleva juht Saksamaal, tema kõrval Johannes Västrik, Eestlaste Keskkomitee esimees, tema taga Elmar Reisenberg, eestlaste esindaja Saksa Liiduvalitsuse juures. Paremalt teine praost E. Kägi Rootsist, kellele hiljuti annetati Saksamaa eestlaskonna teenetemärk kullas. Foto: R. Laev

Kommentaar

Nõukogude uus „aatomipomm"

Möödunud nädalal shokeeris kogu maailma sportlaskonda Nõukogude Liidu Olümpiakomitee otsus loobuda Los Angeleses peetavaist mängudest. Tegelikult see polnudki selline üllatus, juba Moskva olümpiamängude ajal ähvardasid venelased samaga kättemaksta. Nüüd see kättemaks sooritati hoopis teisel ettekäändel.

Vahepeal on venelasi häirinud Los Angelese majutuskohtade ja elutingimuste kõrged hinnad, siis Los Angelese suitsusumune õhk, mis nõrgendavat nende sportlaste võiduvõimalusi, siis mängude liigne kommertsiaalsus ja nüüd leidsid Moskva juhid, et ärahüppamise võimaluste ees ei tunneks range kontrolli all üleskasvanud sportlane enam end kindlana ja lahkukski „kõige päikesepaistelisemast riigist".

Balti Vabadusliit kui osaline Ban the Soviets on venelaste silmis muutunud selliseks hiiglaseks, kelle ees Moskva inimesed muutuksid ebakindlaks ja hakkaksidki uskuma, et äkki võib mõni nõukogude passiga inimene, keda KGB agent enam käest kinni ei hoia, minna vaatama kuidas Los Angelese Eesti Maja või mõni teine lahke vastuvõtupunkt võiks välja näha. Teadmise nende olemasolust on nõukogude meedia ise viimastel kuudel andnud.

Aga venelastel on välismaale pääsemisega muudki eesmärgid. Los Angeles suure tööstuslinnana pakub võimalusi peale sportlike saavutuste ka tehnoloogiliste saavutuste kaasa võtmiseks. Moodsate kuulamisaparaatidega võiks jälgida suurlinna elu ilma oma laeval asuvast peakorterist välja tulematagi. Ja kui selleks võimalusi ei ole, miks siis üldse tulla Los Angelesse oma vähest ja kallist välisvaluutat raiskama. Hoopis lihtne on sportlased viia satelliitriiki ja panna seal jooksma ja hüppama, kus keegi ei mõtle ära jooksta ega hüppe minna. Pealegi pole satelliidis ühtki kohta, kus keegi venelast sõbramehena ootaks.

Läänemaailm on muidugi pabinas — kui pole venelasi, elukutselisi sportlasi, siis satuvad medalid ka amatöörsportlasile. Mõned mehed ei taha sellega leppida. Kanada Olümpiakomitee esimees Tim Worrall tunneb, et internatsionaalne olümpialiikumine on ohustatud ja oleks hea kui poliitikud oleksid eemal spordist.

Aga poliitika on alati olnud olümpiamängude osa. Juba Hitleri ajast alates, kui Berliini mängudel taheti näidata aaria tõu paremust. Sama poliitikat on viljelenud N. Liidu juhid, kuid neil sellist head tõugu pole, siiski on neil hea partei, mis kõiki eesrindlikult sportima ergutab. Vahet pole sugugi märgata. Ja see paremuse näitamine kommunistina ongi nõukogude sportlasi tagant näpistav tegur.

Kuid ega venelasi jätkugi eesrindluse saavutamiseks; väga suur osa on neist sportlased allaheidetud riikidest, ka Balti riikidest, kellele maailmas päritolumaana märgitakse Nõukogude Liit.

Ja Hitleri ajastust peale on poliitika kujundanud mängude saatust. 1940 jäid need sõja tõttu pidamata. Talvemängud toimunuks Saksamaal, suvemängud Helsingis, aga Soomet okupeeris osaliselt siis juba N. Liit.

Kui 1948. aastal mängud jätkusid, oli sellest osavõtt keelatud nii Saksamaale kui ka Jaapanile, sest kaotajaid ei vajatud. 1952. a. mängisid venelased kuni viimase momendini, kas tulla või mitte, jäädes talvemängudele Norrasse tulemata, aga tulid Helsingisse, nõudes oma sportlastele teistest eraldi majutusalasid ja muid eritingimusi.

1956. a. boikoteerisid mänge Egiptus, Iraak ja Liibanon Suessi kanali äravõtmise pärast ja Holland, Hispaania ja Shveits N. Liidu invasiooni pärast Ungarisse. 1960. a. lubati Lõuna-Aafrikal viimast korda oma sportlasi saata olümpiamängudele.

Ja peagu iga järgmise mängu ajal on olnud mõni põhjus mõnele mängult ärajäämiseks või toimus

(Järg lk. 3)

On põhjust muretseda

Viis aastat tagasi oli ukraina vabadusvõitleja ja ajaloolane Valentin Moroz läänemaailmas päevakangelane, kui ta N. Liidu vanglatest vabanedes pääses läänemaailma ja saabus Ühendriikidesse, kust ta hiljem asus elama Kanadasse, Torontosse. Nüüd on Moroz avalikkusest juba ammu kadunud, ta on peaaegu unustatud. Ainult harukordadel kerkib see nimi veel Kanada ajakirjanduse esile, nagu seda võisid lugejad näha Torontos ilmuva ajalehe Globe and Mail'i 27. aprilli väljaandes, kus Morozi ga oli tehtud jutuajamine ja küsiti tema muljeid ja arvamusi siinse elu kohta.

Moroz oli oma vastustes aus ja siiras ning tema mõtetest kõlas varjatud kibedustundega läbi see joon, mida oleme märganud N. Liidust väljasaadetud kirjaniku Alexander Soltzhenitsõni ja teiste raudeesriide tagant saabunud inimeste juures, kaasaarvatud kommunismi haardest Teise maailmasõja lõppfaasis põgenenud eestlased. Ukraina vabadusvõitleja ei varjanud oma tundeid kui ta ajakirjanikule kinnitas, et tema on viimase viie aasta jooksul avastanud Ameerika, kuid Ameerika ei ole avastanud teda, see tähendab laiemas mõistes neid inimesi, kes on pärit Ida-Euroopast.

Selgitades lähemalt oma seisukohti, mainis Moroz, et Ida ja Lääs on nagu kaks erinevat planeeti — oma loogikaga ja oma elurütmiga, kusjuures Lääs ei saa aru Idast. Läänes elavad inimesed on arvamisel, et nad tunnevad ja teavad, kuidas elatakse N. Liidus, kuid nad teevad oma järeldused välispidiste vaatlejatena ning seetõttu on N. Liit neile sama tundmata alaks nagu seda on planeet Mars. Venemaal rakendatud süsteemi tunnevad hästi idast tulnud inimesed, kuid nende inimeste teadmised ja kogemused jäetakse kasutamata. Moroz nendib tagasihoidliku irooniaga, et teda on intervjueeritud mitmes Ühendriikide ülikoolis, kuid temalt küsiti alati selliseid bagatelle, nagu andmeid vanglate toidu kohta, kuid keegi küsijatest ei tundnud huvi Venemaa ja kommunismi tõelise olemuse vastu.

On mõistetav, et ukraina vabadusvõitlejale on läänemaailma hoiak ja naiivsus kommunismi suhtes uudiseks, kuna tema kogemused siinses miljöös piirduvad ainult viie aastaga. Eestlased ja teised sõjaaegsed raudeesriidetagused põgenikud on juba ligemale neljakümne aasta kestel tutvunenud siinsete poliitiliste arusaamadega, tõekspidamistega ja vaba maailma idapoliitikaga ning on üle elanud ühe kibeda pettumuse teise järele. Ja kui Moroz oma viie-aastaseid kogemusi kokku võttes nüüd toonitab, et Läänes ei tunta raudeesriidetagust elu ega kommunismi tõelist olemust, siis on varem idast põgenikena läände saabunud inimesed juba ammu sellele tõeterale jälile jõudnud.

Üldise mustri järele võttes baseeruvad läänemaailma teadmised kommunistliku süsteemi ja raudeesriidetaguse elu hindamisel ja analüüsimisel peamiselt nendel kontaktidel, mis on saavutatud diplomaatiliste esindajate, ajakirjanike ning kultuuriliste, kaubanduslike, teaduslike ja sportlike esinduste vahetuse kaudu. Neile, mõningaid praktilisi kogemusi saanud inimestele lisanduvad teoreetiliste uurimustega tegelevad akadeemikud, kelledest mõned on Venemaale lühemaajalise visiidi teinud ja keda peetakse seetõttu kommunismi hindamisel ja raudeesriidetaguse elu analüüsimisel asjatundjateks. Nii kurb kui see ka on, kuid eriti läänemaailma poliitikud on kommunismi tõelise olemuse ja raudeesriidetaguse elu suhtes võrdlemisi väheste teadmistega. Siin ei tarvitse palju näiteid otsida, kuna peaaegu kõik eestlased mäletavad tõenäoliselt Ühendriikide president Gerald Fordi naiivseid ja ebaelulisi märkusi Ida-Euroopa rahvaste arvel presidendi valimiskampaania kestel.

Kommunismi õpib tundma see, kes elab päeval ja öösel täielikult selle süsteemi sees ja kes jääb Kremlis asuva „suure venna" eestkostmise alla sünnist kuni surmani. Kommunistliku süsteemi juures suunatakse, juhitakse ja kasutatakse inimest süsteemi huvides nagu mingisugust robotti, kellel ei tohi endal olla iseseisvat mõtlemist ega tõekspidamisi, kellelt on rööpitud kõige minimaalsemad põhilised inimõigused, kes peab elama perekondade kaupa ühetoalistes korterites, kes peab võitlema algeliste tarbekaupade ja toiduainete saamiseks parema koha pärast sabades, kes peab kroonupühade ajal kandma Marxi, Tshernenko ja teiste „pühakute" pilte seljas ja karjuma tribüünil seisvatele kõrgetele seltsimeestele „hurraa", kes ei tohi taga leinata neid kümneid tuhandeid rahvuskaaslasi — nende hulgas sõpru ja omakseid, kes viidi küüditamisoperatsioonidega Siberi kaevandustesse ja taigadesse suremа, kes peab kinnisilmi mööda minema tühjaks tehtud ja mahajäetud talumajast, kes peab minema valima kui kedagi valida ei ole, kes alati peab ütlema, et must on valge ja valge on must kui kõrgemad seltsimehed selleks käsu annavad, kelle järele nuhitakse ja spioneeritakse ööl kui päeval ja kes võib oma elu lõpetada sunnitöölaagris või Siberis kui ta talle pealesunnitud terrorisüsteemi juhtub kuidagi kritiseerima või oma põhilisi õigusi nõudma.

Mida teab Venemaal elav läänemaailma ajakirjanik, diplomaat või stipendiaat sellisest elust? Kahtlemata väga vähe. Ta elab väljaspool seda ühiskonda ja on ainult kauge vaatleja, kelle vaatlusväli on pealegi väga kitsas piiratud liikumisvõimaluste, keele oskamatuse ja tavalisest inimesest eemalseismise tõttu. Ta elab priviligeeritud olukorras ning allub oma riigi kaitsele.

Moroz — nagu kõik teised raudeesriide tagant saabunud inimesed — on solvumud, et ta nõu kuulda ei võeta ning et ta rikkalikke teadmisi ei kasutata kommunismi hindamisel, analüüsimisel ja selle katku vastu võitlemisel. Kui Ida-Euroopast põgenenud inimesed kommunismi kohta tõde ütlevad ja läänemaailmalt kindlamat hoiakut nõuavad, siis vaadatakse nende peale siin sageli kui vaimse tasakaalu kaotanud inimestele. Seda vaatamata saadud paljudele õppetundidele, mille parimaks näiteks on Poola ja Afganistani sündmused.

Valentin Morozil on põhjust muretseda, Alexander Solzhenitsõnil on põhjust muretseda, meil kõigil on põhjust muretseda.

K. A.

NORRA DIPLOMAAT-SPIOON

Reedel, 21. jaanuaril, väga külmal päeval, bürooülem Arne Treholt oli saabumas Fornebu lennuvälja passikontrollpunkti. Kell oli 12.30 kui kaks tsiviilriietuses politseinikku ilmusid tema kõrvale. Ööpäev hiljem oli kogu Norra shokeeritud — endine saatkonnanõunik ja riigisekretär arreteeriti spioneerimise pärast.

Neljakümnendais aastais, alla kolme tunniga maratoni jooksev mees tutvustas oma isiku silmapaistvaid omadusi, tahet ja võimeid kunstis, vahest aastati kestnud süstemaatilisis ja põhjalikes ettevalmistusis. Füüsiline ja psüühiline vastupidavus ei peta otsustaval päeval tunde kestva väsitavuse ajal.

Arne Treholt oli juba ületanud 40. eluaasta, kui ta jooksis maratoni ajaga 2:53. Selle ajaga ta oleks aastasaja algul ületanud olümpiakullale vajaliku aja. Tulemus on silmapaistev, aga selle teeb mõjukamaks teadmine, et treening oli tehtud puhkeajal, kui see kõrgetasemeline sportlane oli kõrgetasemeline ametimees ja poliitik. Võib tunduda päris uskumatu, kui siia lisada, et ta kõige muu kõrval oli ka ärimees ja hasartmängija, perekonnaisa ja oma kaaslastele hea sõber ja lõpuks üks KGB peaspioonidest Euroopas.

Treholti ainulaadsest vastupidavusest võib vaid ettekujutuse saada, kui vaadata tema viimast päeva vaba mehena. Ta oli KGB agent, kes korraldas USA välisministrile pressikonverentsi. Suurepäraselt korraldatud koosviibimise järel ta saabus õhtul koju, teades et tal tuli minna järgmisel päeval Viini kohtuma ühe KGB kindraliga, kaasas Norrasse puutuvad salajased protokollid. Tal oli siiski veel jõudu helistada treeningukaaslasile ja teha ettepanek sõrkimiseks pakaselisel talveõhtul.

Arne Treholt on ainulaadne isik. Tema erandlikud jõuvarud ja võimed katavad üsna laia ulatuse. Tuleb kaua enne otsida, kui leiaks Norras teise isiku, kelles ühineks vastav määr andekust, vaimset intelligentsi ja tahtejõudu.

Mida ülekuulamised ja kohtuskäik ka tooksidki päevavalgele, on juba ette selge, et Arne Treholtil on üks sõjajärgse ajajärgu tähendusrikkaim inimsaatus.

UURIJA, AJAKIRJANIK, AMETNIK

A. Treholt eraldus teistest juba õpilasena. Tal oli edu oma alast väljaspoolgi ja oli võimeline mõjutama teisi kõigis võimalikes olukordades.

Ta toimis üsna aktiivselt poliitikas ja oli mõne aja juhatajaks vasakpoolses õpilasorganisatsioonis. Pole imestada, et seda rõõmsat, innustunud ja võimekat noort hakati tähele panema.

Tema lõpu-uurimused riigiteaduses, sotsiaalmajanduses ja poliitilises ajaloos olid hiilgavad teoreetiliselt lähtekohalt Treholti hilisemale karjäärile. Sellele lisaks ta oli täiesti akadeemiline tüüp: oskuslik, arukas, haritud ja süstemaatilise mõtlemisvõimega. Ka vaidlusis ta klaaris end alati võitjana, kuid talle omil tingimusil.

Peagu märkamatult juhtus Treholti siirdumine ajakirjandusse, täpsemalt öeldes Norra „Arbeiderbladet'i" juurde. Polnud juhus, et rahvusvahelisest poliitikast sai tema eriala. Ajalehe juures olnud aastad olid eriti tähtsad hilisemate sündmuste seisukohalt. Treholt õppis tundma ajakirjanduse olemust. Ta avastas lehtede ja lehemeeste nõrgad kohad. Ta imetles norra ajalehtedes valitsevat naïivsust ja ametioskuse puudumist ja sai neid teadmisi kasutada hiljem oma huvides. Ta lõi head vahekorrad ajakirjanikega kõigis leerides. Ta valis ja kasvatas kontakte hoolega tulevaiks aastaiks.

Ajajärk, millest on vähem räägitud temaga seoses, oli tema tegevus Norra Välispoliitilise Instituudi teenistuses, kus ta lõi uued ametialased ja isiklikud kontaktid. Instituudi keskkond muutus talle peagi liiga üksluiseks.

Ametimehe roll ei sobinud eriti A. Treholtile. Aga ka nüüd ta suurendas oma teadmisi ja võttis omaks stiili, mis hämmastas paljusid tema sõpru. Treholt töötas konsultandina välisministeeriumis, õppis sõjaülikoolis, oli märgataval kõrgel kohal välisministeeriumi majandusosakonnas Ida-Euroopa kaubanduse alal ja lõpuks lühemat aega välisministeeriumi pressiosakonna juhatajana.

DIPLOMAAT, ÄRIMEES, POLIITIK

Diplomaadina läks ta suure hooga tipp-positsioonile. Hoolimata sellest, et ta polnud kunagi sooritanud välisasjade valitsuse sundusliku ettevalmistuskursust, ta määrati oma kolleegide kibestuseks Norra ÜRO esinduse saatkonnanõunikuks. Karjääridiplomaadile ja KGB agendile oli see tähtis positsioon huvitavas keskkonnas.

A. Treholti on iseloomustatud suurepäraseks diplomaadiks. Tema isiklikud omadused ja stiil olid kui loodud diplomaadile. Ta lõi peavalt uusi kontakte, sai sõpru ja võitis usaldust. Nii võrratud olid tema võimed, et vaid noor iga ja piiratud diplomaadi kogemused olid takistuseks kõrgemaile välispoliitilistele ametikohtadele pääsemiseks.

A. Treholtist ei tulnud suurt ärimeest ega ta sinna ei pürginudki. Ta mõistis rahamängu ja tal oli individuaalset algatuslikkust. Ta ostis aktsiaid, kulda ja eriti hõbedat ja omas märgatavaid teadmisi väärismetallidest. Ta siiski ei ostnud ega müünud hetkelisest impulsist, vaid tegi ostud ja müügid alati hoolikal ja kaalutletud arvestamisel.

Treholtil oli salajane arve Inglise pangas. Sealtkaudu aeti tema rahaasjandust.

Järgneb

Mõni sõna täienduseks

Nimetus „teadlased" on siin tõlgitsetud laiemalt kui kitsam akadeemiline mõiste. Meil on vähe humanitaarala „akadeemilisi" teadlasi, kuid palju on vaja teha. Ülikoolide magistri- ja doktorikraadi tee pole ainukene teadmiste ja teadusliku distsipliini omandamise viis. Kiiduväärselt on mitugi eestlast omal vabal ajal süvenenud eestiainelistesse teemadesse ja väärtusliku tasemega tööd teinud. Võib-olla saab — peaks saama! — luua paremat sidet kraadidega teadlaste ja „amatööride" vahel. Fakt on see, et eestiainelisi uurimistöid ilmub välismail liialt vähe. Välismaiste eestlaste eluolu on praktiliselt tundmatu isegi eestikeelses kirjanduses, rääkimata võõrkeelsest. Nõukogude doktriini järele kirjeldusi ilmub järjest rohkem, kaneile on vaja kommentaare ja teist vaatenurka esitada.

Eriti tahaks apelleerida kahe erineva eestlaste grupi poole: vanemad, ka pensionärid ja noorematest — kooliõpetajad.

Vanematele sobib eriti hästi lihtsam, kuid väga aegavõttev bibliograafiline arhivaalia ja selletaoline töö, mis teeb kättesaadavamaks senini indeksideta teostesse peidetu.

Noorematest, kooliõpetajatel on olemas vajalik põhiline töödistsipliin ja töötehnika koos inglise keele oskusega. Nende tööks oleks nii oma õpilasi ergutada kooli projektide tegemisel, kuid ka iseseisvalt mõne küsimuse läbitöötamine. Nõuannete ja allikmaterjalidega saavad aidata vanemad akadeemilised kolleegid ja Tartu Instituut Torontos. Aadress: Sekretär: dr. Endel Aruja, 37 Grovland Crescent, Don Mills, Ontario, Canada M3A 3C4. Telefon (416) 447-8958.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

19., 20. ja 21. mail
dr. T. Maimets, tel. 469-1322

26. ja 27. mail
dr. T. Kuutan, tel. 751-6141

Plahvatus eesti leivatööstuses

Stokholmis olev eesti leivatööstus Europabagaren sai palmipuudepühal keskpäeval tunduvaid kahjustusi gaasiplahvatusel. Plahvatus tekkis, kui pagarid tulid tööstusse, et esmaspäevaseks leivaks haputaignat valmistada. Sellega ühenduses süüdati üks gaasisoendajaist, mis aga kümmekond minutit hiljem, ahju kuumenedes äkki plahvatas. Plahvatuse survest purunesid aknad ja tekkis tuli ventilatsioonitorudes, mis lähevad küpsetusahjudesse. Kohale tulnud tuletõrje kustutas tule. Ükski inimene ei saanud vigastada ja tööstus suutis, kuigi hilinemisega ka esmaspäeval leiva välja saata. Tööstuse omanikuks on Karl Simson.

Eesti leivatööstustes Rootsis on olnud mitmeid tagasilööke. Hiljuti suri Toomings Bageri omanik August Tooming, kelle ettevõtte aga poeg üle võttis. Kolmas leivatööstus, Peekers, on pärast omaniku ja ülesehitaja Villem Peekeri surma viimasel ajal sattunud majanduslikesse raskusisse ja kuuldavasti minevat üle uuele omanikule. Toodang on kogu aeg jätkunud.

Kaks põllumajandusteaduslikku loengut

Dr. E. Järvesoo Torontos viibimise puhul kasutas teda Tartu Instituut kahe loenguõhtu pidamiseks. Esimesest võttis osa 30 inimese ümber, teisest pühapäeva keskpäeva tõttu vähem. Loengud avas Tartu Instituudi sekretär dr. E. Aruja, tutvustades meie teadlast, kes suvel elab Amherstis, Massasusetts'is ja talved veedab Floridas. Teadlane viibis Torontos Üliõpilaselts Liivika juubeli puhul.

Dr. E. Järvesoo kõneles praegusest Eesti põllumajandussüsteemi ümberkorraldamisest agrotööstuseks. Selles süsteemis on mitmed kolhoosid iseseisvaiks liikmeiks, kes on neile tööle saadetud parteikandidaadi tagasi lükanud kinnistel valimistel. Agrokeskused moodustati parema kontrolli saavutamiseks. Aianduskolhoosid on aga olnud otse Moskvale allutatud. Seafarmid, kanalad miljoni kanaga j.m. on toitlustusolukorda kergendanud. Ka on väiksel viisil eramajapidamist hõlbustatud ja kolhoos ehitab neile koguni majasid.

Teises loengus vaatles ta Tartu ülikooli põllumajanduse osakonna tööd aastail 1806—1918.

Kommentaar

(Algus lk. 2)

mõni aktsioon mängude ajal. Alati on poliitikud pidanud seda internatsionaalset sündmust internatsionaalseks surveabinõuks.

Hoopis rahulikult kommenteeris venelaste teatele Toronto ajakirjanik Milt Dunnell, öeldes et olümpiamängud ei vaja nõukogude osavõtjaid, seltsimeeste osa on olümpiamängude traditsiooni ajal olnud väga väike, olümpiamängud olid edukad ka ilma nendeta.

Kui USA olümpiakomitee liikmed on mingisuguses paanikas, siis üldiselt ameeriklased on kainemad. Spordiajakirjanik Al Dunning kommenteeris küsimusega: „Kes vajab sind, Ivan? Teie ärajäämine Los Angelese mängudelt tähendab mõne teisejärgu sportlasele medalite saamist, eriti teatud spetsiaalseil venelaste aladel. Ainus halb külg asjal on, et kogu maailm peab kolm kuud kuulama halvasuulist ja kõhuvaludest kibedaid kommentaare Ida ja Lääne ideoloogilisel piiriaial."

Olümpiatõrvik alustas liikumist New Yorgist Los Angelese poole. Esimesel kilomeetril kandsid seda Ühendriikide olümpiavõitjate Jim Thorpe ja Jesse Owensi lapselapsed, poiss ja tüdruk.

Kalevi lipkond jüripäeva paraadil. Lipust paremal lipkonna juht nskm Rein Pajo.

Foto: Ervin Aleve

16-el USA eesti kogudusel 4116 liiget

USA I praostkonna sinod ja dr. Võõbuse austamine

Mõlemad toimusid laupäeval—pühapäeval, 28.—29. aprillil Lakewoodi eesti kog. ruumides. Kohal olid 8 vaimulikku ja pea kõigi koguduste saadikud, arvult üle 30. Koosolek oli asjalik, ja sisukas, mida juhatasid praost R. Reinaru ja H. Must ning protokollisid dr. Arge ja hr Ruubas.

Teaduslik ettekanne dr. A. Võõbuselt käsitles tema uurimisreise lähis-ida maadele ja sealseid raskusi. Piiskop K. Raudsepp andis ülevaate EELK 40-aastasest tööst paguluses ja edaspidistest ülesannetest. See ettekanne paluti sinodi üksmeelsel otsusel avaldada kiriku häälekandjas „Eesti Kirik".

Statistilised andmed näitasid, et praostkonnal on 16 kogudust ja paar pihtkonda, 14 pastorit ja kogudustes kokku 4116 liiget. Koguduste aastane läbikäik rahas $183,417.00 ja praostkonna kassa tasakaalus $5550 suuruses.

Suurema üritusena peetakse sügisel septembri lõpus praostkonna suvepäev jällegi Lakewoodis.

Päeva jooksul kerkisid üles kaks resolutsiooni, millised mõlemad üksmeelselt vastu võeti.

Esimene neist tunnistas naiste ordineerimise pastori ametisse tingimata tarviliikuks.

Koosolek leidis, et see on ülimalt vajalik ja vastab kõigiti lugupidamisele ja austusele, mida ajaloos ema, mõrsja ja naise vastu eesti rahvas on tundnud.

Teine resolutsioon pidas tarviliikuks, et kultuuripäevade korraldamine, nagu see on toimunud New Yorgis Kristuse kannatamise vaiksel nädalal, on eesti rahvale võõras. Eestis oli see seadusega keelatud. Sinod loodab, et korraldajad seda arvestavad ja leiavad sobivamad ajad oma üritustele.

Sinodi pidulikkus tõusis haripunktile kui lõpu-jumalateenistusel pühitseti kahe kohaloleva teeneka vaimuliku juubeleid. Praost A. Hinno oli saanud 80- ja dr. A. Võõbus just sinodi päeval sai 75-aastaseks. Pidulikul jumalateenistusel jutlustas piiskop, kes mõlemate vaimulike eluteed seadis silmade ette elavates värvides.

Nad on nagu 12-Jeesuse jüngrite seast, keda saadeti maailma ainult seljariietega, ilma varustuseta, teejuhiste ja rahata. Aga ta saatis neid Jumala väega ja usu veendumusega.

Veel rohkem: ta oli nendega vaimus kaasas ja nad polnud kunagi üksi. Nii tulid ka juubilarid kodumaalt ainult seljariietega lapsed süles. Ilma teadmiseta, kus leiaks peatuseks võimaluse. Aga Issand oli kaasas, keegi ei jäänud hätta, neil oli koguni edu.

Jumalateenistust kaunistas tenor Eros Lüdig lauluga, I. Polikarpuse orelisaatel. Piiskopiga koos teenisid juubilarid ja praostkonna õpetajad.

Pühapäeva hommiku teenistusel jutlustas juubilar dr. Võõbus, laulis sopran Luule Prima ja teenisid sinodi vaimulikud koos piiskopiga. Dr. Võõbus jutlustas tänust Jumalale, kes inimesele annab uue sündimise Püha Vaimu läbi ja teeb ta kõlbavaks siin maailmas ja igaveseks eluks.

Jumalateenistusele järgnes pidulik lõuna Lakewoodi Eesti Majas dr. A. Võõbuse auks, sest varem oli juba hinnatud praost A. Hinno tööd ja teeneid. Eesti Maja suures saalis oli sadakond inimest, kellel oli palju head öelda meie teadlasele ja ta abikaasale.

Tervitustega alustas piiskop kirikuvalitsuse ja kõigi Ameerika mandri eesti koguduste poolt, andes üle ka Kanada eesti praostkonna auaadressi ja Toronto Peetri kog. tervitused koos kinniste ümbrikutega.

Ameerika eestlaste poolt tervitas Rahvuskomitee esimees Juhan Simonson, Eesti Seltsi poolt proua G. Karu, Connecticuti kog. poolt abipraost V. Kangro, New Yorgi Pauluse kog. poolt J. Reinpõld, Bergen county ja Pattersoni kog. poolt dr. Arge, Usuteaduse Instituudi poolt E. Järvet, kohaliku kog. poolt esimees H. Must ja praostkonna nimel praost R. Reinaru. Enamuse sõnavõtjate poolt anti kinnised ümbrikud ja pr. Võõbusele lilled. Kirjalikke tervitusi oli mitmeid; eriline sõnum tuli Rootsist, kus sealne Eesti Teaduslik Instituut oli dr. Võõbuse valinud oma auliikmeks.

Maitsva lõunasöögi olid korraldanud kohaliku kog. daamid koos elukutselise toitlustajaga.

Meeldiva ja üleva koosviibimise naelaks kujunes juubilari ulatuslik sõnavõtt, kus ta tõotas oma kirikut ja rahvast teenida sõnas ja kirjas ustavalt.

Külaliste ja juubilari lennukite lahkumise ajani kestnud kaunis koosviibimine lõppes laulu ja õnnistusega kohaliku praost R. Reinaru poolt.

Kr.

Luteri maailmaliidu konverents Budapestis

Valged lõuna-aafrika kogudused kavatsetakse liidust välja heita

„Kristlased kommunistlikus ühiskonnas, ma ei mõista, kuidas see on võimalik" olevat tüüpiline põhjaameeriklase reaktsioon, kes pole tuttav kirikutega maailmas.

Luterlasi elab sotsialistlikes või kommunistlikes riikides ja esimest korda kohtuvad luterlased igalt poolt üle maailma ühes sellises riigis — Ungaris — Luterliku Maailmaliidu seitsmendal assambleel. Üle tuhande delegaadi, kaasaarvatud 18 delegaati LCA-st (Lutherian Church of America) esindavad nende kirikuid, kui nad arutavad oma probleeme, valivad uue maailmaliidu presidendi ja kogevad mõnesugust kirikuelu kommunistlikus ühiskonnas.

Delegaadid 97-st liikmesriigist tahavad diskuteerida mõnede liikmete soovitust, et liidust välja heita teatud valgete lõuna-aafrika kirikuid, kes pole suutnud lõpetada apartheidi poliitikat.

See on tähtis probleem, kuna Luterlik Maailmaliit on alati olnud enam vaba sidestus, kui rangete eeskirjadega organisatsioon, kes sunnib oma liikmeile peale eeskirjadest kinnipidamist.

Selles on ka küsimus, kas kirikute ekslikes kombeis kui ebaterves teoloogias võiks leiduda ketserlust. Eelmisel assambleel Dar es Salaamis, Tansaanias 1979, mitmed delegaadid nimetasid apartheidi **status confessionis** küsimuseks, mis tähendab, et seda peetakse ketserluseks.

Muud küsimused, mis võivat tõusta Budapestis pinnale on misjoni ja evangelismi osa tänapäeval, jumalateenistus ja vaimuliku amet, pihtimise tähtsus laiemas ökumeenilises liikumises, kristluse koht tänapäeva informatsioonilisel ajastul, meeste ja naiste partnerlus ja mitmesugused generatsioonide vahed kirikus ja ühiskonnas, samuti ka ulatuslik osa sotsiaalseid küsimusi, kaasaarvatud vaesus ja nälg, majanduslikud ja sotsiaalsed küsimused, ökoloogia, rassism, inimõigused, rahu ja kristlik elu erisugustes sotsiaalseis süsteemides.

Konverents kestab kaks nädalat, kus arutletakse ka liidu oma tulevikuküsimusi ja kiriku suurt väljakutset tänapäevasele maailmale.

The Congregation mai-juuni 1984

EESTLASED ROOTSIS

● Eesti Lauljaskond Rootsis pidas märtsis peakoosoleku, kus toimus aruannete kinnitamine ja tegevuskava vastuvõtmine. Kuna senine esimees Jüri Raid keeldus tagasivalimistest, valiti uueks esimeheks Maks Lääts Stokholmi Eesti Meeskoori koosseisust. Juhatusse valiti Aime Martinson, Mannj Varep, Mart Kiiver, Erna Klemmer ja Pilvi Reinoja.

● Eesti Laenu-Hoiu Ühisuses toimusid esinduskogu valimised. Enim hääli sai nooremapõlve jurist ja eesti seltskondliku elu tegelane Jaan Vilval, talle järgnesid Ivar Paljak, Sven Hanson, Rein Puusepp, Siim Saare ja Virge Hint.

● Eesti Ohvitseride Kogu Rootsis korraldas aprilli lõpul Eesti Majas Sõjakooli 65. aastapäeva tähistamiseks koosviibimise. Koosviibimisel kõneles Mihkel Martsoo „Sõjakool aastatel 1937/38".

Kalevi lipkonna jüripäev Montrealis

Lipkond sai korp! Rotalialt uue täpsuspüssi

Montreali eestlased on alati kinni pidanud vanadest tähtpäevadest ja traditsioonidest. Nii pidas ka Montreali Kalevi skautlipkond oma traditsioonilise jüripäeva aktuse laupäeval, 28. aprillil, millest ka teiste organisatsioonide esindajad osa võtsid. Aktuse eriline tähelepanu oli suunatud eelolevaile Ülemaailmseile Eesti Päevadele ja skautide suurlaagrile Kotkajärvel 30. juunist 8. juulini ning sellest osavõtu tähtsusele.

Aktuse ajaks oli Montreali Eesti Jaani kiriku saali kogunenud pool saalitäit kaasmaalasi. Aktus algas liputseremooniaga, kui skaudid ja gaidid kandsid sisse Eesti ja Kanada lipud. Osavõtjad kuulasid püsti seistes õp. H. Laaneotsa palve meie noortele. Lippude sisse toomist ja skautide tõotust „Tõuse mu rahvas ja maa . . ." juhtis nskm Toomas Altosaar, kes ühtlasi süütas tseremoniaalse tule — „Tuli soendab, tuli valgustab . . ."

Aktusekõne pidas Skaudisõprade Seltsi esimees skm Aleksander Soom, kes selgitas jüripäeva nime saamislugu ja selle päevaga seoses olevaid sündmusi Eesti ajaloos. Kõnele järgnes skautidele ja gaididele teenete- ja erimärkide üleandmine.

Allan Sutt, Jaan Kukk, Kristjan Puhvel ja Linda Kukk said erimärgid oma huviala tööde eest. Hilja Teose ja Kersti Puhvel said Tamme Tähe II järgu.

Osa skaute ja gaide olid koos skm Endel Rubergiga Ottawas „Homeland" rahvuste näitusel Eestit tutvustavat kirjandust jagamas. „Homeland" näitusest võttis osa 17 rahvust. Seal olnud skautide teenetemärgid ja erimärgid antakse üle hiljem. Nskm Toomas Altosaarele anti üle tunnustus ja väitekirja kaitsemise õigus.

Tervituste osas võttis sõna EKN liige Peeter Möldre, kes oma pikemas kõnes tuletas noortele meelde nende ülesannet, edasi kanda seda tööd ja missiooni, mida vanad senini on teinud. Montreali Eesti Seltsi poolt soovis ta skautidele ja gaididele tublit edu ja energiat suurlaagri puhuks.

Montreali Eesti Võitlejate Ühingu poolt juhtis Ülo Ojamaa tähelepanu nendele 30-le laskeauhinnale, mis meie skaudid on saavutanud nii Kanada kui ka rahvusvahelistel võistlustel, hoides veel praegugi seni purustamata rekorde oma nimel. Sellistele tippsaavutustele on ka kõik eesti organisatsioonid püüdnud kaasa aidata. Kümme aastat tagasi, korp! Rotalia 60. aastapäeva puhul kingiti Montreali eesti skautide lipkonnale täpsuspüss, mis andis uut hoogu skautidele treenimiseks. Kuna see püss on nüüd oma „töö teinud" ja eelolevaiks suurlaagri võistlusteks on vaja „vabapüssi", siis Kalev Ruberg (Ottawa) on lubanud selle muuta „vabapüssiks" oma kulul.

Täpsuspüssi vajadust tundes oli korp! Rotalia lubanud muretseda uue püssi oma 70. aasta juubeli puhul.

Nüüd anti selle hind üle nskm T. Altosaarele kinnises ümbrikus; M. E. Võitlejate ühingu poolt anti üle teine ümbrik, kus oli raha sellele uuele olümpiaadi-täpsuspüssile laskemoona ostmiseks.

Aktuse lõppsõna ütles skm Heino Altosaar, misjärel aktus lõppes lauluga „Eestimaa, mu isamaa" ja lippude lahkumisega. Järgnes kohvilaud.

KAI KÄÄRID

MAALID MÜÜGIL suures valikus. Helistage ette 225-5595.

390 Princess Ave., Willowdale

VABA EESTLANE

kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$51.—	$65.—
Poolaastas	$28.—	$35.—
Veerandaastas	$15.—	$18.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
aastas	$56.—	+ $42.—	$47.—
poolaastas	$30.—	+ $21.—	$24.—
veerandaastas	$16.—	+ $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $129.—, poolaastas $67.— ja veerandaastas $35.

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada

Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE

1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates .....

..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

.....

.....

.....

Armast onupoega ja sugulast

PAUL VÖÖRTMANN'i

mälestavad leinas

MARTA JÖKSI abikaasaga
VIIVE MUSTA
EVALD WALLASTE

Mälestame armast sõpra

PAUL VOORTMANN'i

ja avaldame kaastunnet perele ta surma puhul

ADOLF abikaasaga
ALEX perekonnaga
ALBERT abikaasaga

Head sõpra

PAUL VOORTMANN'i

leinab kurbuses

RUUNI abikaasaga

Meie südamlik kaastunne RIINALE ja TIINALE

RUDOLF LIPP'u

surma puhul

ALICE KULLANGO
KAARI TÜRK perega

Armast

RUDOLF LIPP'u

mälestavad

VAIKE KITTASK
HELMI TAMME
ANNE ja ANTS SAKS
MADLI ja AVO KITTASK
KADRI SANDY

Armast varalahkunud sugulast

EVI KUUSK'e

leinavad

ENDLA ja ALEX AAVIK

Armast

HERMINE KELBRE'i

mälestavad kurbuses

GERLINDE
ILME
HILLO ja GAIL perega

LAHKUS MEIE ARMAS ABIKAASA, ISA JA VANAISA

PAUL VOORTMANN

sündinud 2. veebruaril 1909 Eestis
surnud 9. mail 1984 Torontos

Mälestavad sügavas kurbuses

ABIKAASA
LAPSED
LAPSELAPSED

Puhka rahus!

KALLIST EMA JA VANAEMA

HERMINE JOHANNA KELBRE'i

sündinud 17. augustil 1902 Viljandimaal
surnud 10. mail 1984 Torontos

mälestavad sügavas leinas

tütar VIRVE abikaasa UNO ja
poeg THOMASEGA
tütar HIIE abikaasa EMANUELI ja
laste LIISA ja OLIVERIGA

ARMAST VENDA JA SUGULAST

BORIS JUHT'i

sündinud 1. juulil 1903 Tartus
surnud 13. mail 1984 New Yorgis

mälestavad hardumuses

vend NIKOLAI kodumaal
õde VEERA Austraalias
MARIA MEEDLA
ALEKS KERK perega
ALEKS SANDERSON
AUGUST KARU

Viimne täismaja

Näitleja Rudolf Lipu ärasaatmine

Näitleja ja lavastaja Rudolf Lipu ärasaatjaid oli Vana Andrese kirikusse kogunenud nii rohkesti, et võiks veelgi näitlejale omases mõistes rääkida täismajast. Matusetalituse pidasid piiskop K. Raudsepp ja õp. U. Petersoo, muuskalises osas esitas Kaljo Raid kolme pizzicato tõmbega hääbuva tshellopala ja sopran Tamara Norheim laulis, mõlemaid saatis Roman Toi.

Järelehüüete rea avas Eesti Vabariigi aupeakonsul Ilmar Heinsoo, „Eestonia" teatri nimel ütles „nägemiseni armsale vennale" Teet Koppel, Eesti Rahvusteater Kanadas nimel iseloomustas lahkunut andeka loojana, kes on saanud auhindu mitmekultuuri pidustusel ja filmiauhinna Heino Vellner, Eesti Rahvusteatri nimel ütles järelehüüde Lydia Vohu, nentides et Rudolf Lipu saatuseraamatusse oli jäänud palju tühje lehti, mida lootsime, et ta täidaks võitlustega „Tallinna vallide" (G. Helbemäe näidend, mida Eesti Rahvusteater Kanadas pidi lavastama ESTO-84 ajal), kuid R. Lipp jääb alatiseks meie keskele elama sügavalt hingestatud lavakunstnikuna.

Eesti Ohvitseride Kogu poolt ütles järelehüüde G. Reinans, töökaaslaste nimel A. Tork, kes lahkunuga on töötanud koos 12 aastat tehnilise joonestajana, kuid minnes ka kaugemale minevikku, märkis et ta käis poisina R. Lipu isa äris Tartus maiustusi ostmas ja pärast olid koos Tartu Poeglaste gümnaasiumis.

Neljapäevasel ärasaatmisel Vana Andrese kirikus Parlamendi kalmistu krematooriumisse oli üle saja inimese. Vaimulikku talitust pidas õp. U. Petersoo.

OMA LIIGET

ltn.
RUDOLF LIPP'u

mälestab leinas

EESTI OHVITSERIDE-KOGU KANADAS

Vajatakse

KODUHOIDJAT

7. ja 10. a. tütarlaste järelevaatajaks alates septembrist
Hel. 249-0439

Murray E. Newbigging Ltd.
Matusebüroo
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 • 489-8002

KIRIKUD

EELK PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1

Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847

Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 20. mail kell 11 hommikul.

PÜHAPÄEVAKOOLI LÕPUJUMALATEENISTUS TAEVAMINEMISPÜHAL, 27. mail kell 11 hommikul. Kohvilaud pärast jumalateenistust, kus esinevad pühapäevakooli õpilased.

Piiblitund, leerieelsed.

INGLISKEELSED JUMALATEENISTUSED igal pühapäeval kl. 9.30 hommikul. Samal ajal ingliskeelne pühapäevakool.

KOGUDUSE KANTSELEI on avatud teisipäeviti 10—6-ni, neljapäeviti 12—3 p.l.

ÕPETAJA KÕNETUNNID kolmapäeviti 9.30—12, neljapäeviti 6—8 õhtul kiriku kantseleis.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7

Õpetaja Udo Petersoo

3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172

Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühapäeval, 20. mail kell 4 p.l. pühapäevane JUMALATEENISTUS. Teenib õp. Albert Roost.

Pühapäeval, 27. mail kell 4 p.l. pühapäevane JUMALATEENISTUS ja koguduse segakoori lipu õnnistamine.

Pühap., 3. juunil kell 11 homm. leerilaste õnnistamise JUMALATEENISTUS. Solist sopran Tamara Norheim.

Piiblitunnid tund aega iga enne kella 4-jast JUMALATEENISTUST.

Koguduse segakoori harjutused toimuvad igal esmaspäeval kell 7 õhtul kiriku saalis.

Õpetaja kõnetunnid kiriku kantseleis teisipäeviti 6—8, neljapäeviti 2—8 ja pärast jumalateenistusi.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Pühapäeval, 20. mail kell 2 p.l. PÜHAPÄEVAKOOL lastele ja PIIBLIKOOL täiskasvanuile — Allan Laur. Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb misjonär J. Fredriksson Lõuna-Ameerikast. Duett: Rael ja Allan Laur.
(Buss Eesti Kodust kell 1.30 p.l.)
Kell 6 õhtul ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Allan Laur ja Toomas Rüdmik. Lauluettekandeid.
Kolmapäeval, 23. mail kell 7 õhtul PALVEÕHTU.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 20. mail kell 10 hommikul pühapäevakool täiskasvanuile ja noortele, kell 11 lastele. Kell 11 homm. JUMALATEENISTUS, kõneleb K. Raid „6 Piibli põhiõpetust — mu Issand", solist A. Kaups.
Kell 6 õhtul Luuka ev. võimalusi, L. Lund, T. Kass; tshellomuusika.

Seitse mai
Botaanika

Royal Botani
lingtonis korral
maipäeva" nim
avati reedel, 11
likkusega. Avats
ti ette sellekoh
inglise, prantsus
misjärel Ontario
kondsuse minist
sündmuse amet
ta märkis pla
maks summasid
tamiseks.
„Seitse maip
tud Ontario p
päeva tähistam
minister Marga
rio parlamendi
mees sellest osa
Üheks osaks
se tseremoonia,
rio linnade
RBG uuele pla
le omanimelisi
Seitsme päev
valt sündmusi
mail on Rock
festival ja Ont
lillede näitus.
mail jätkub lill
idamaade vaip
hased loengud
mail „Paremad
ja demonstratsi
riline õhtusöök
päevapidu.

MÜÜA
ÕHUJ
(36.000 BT
Sobiv konto
ärisse. —

Teadaann

Colour and F
näitus avatakse
õhtul Fairways
xie Rd. Eesti k
sel esindatud:
vek, Soots. Näi
juunini.

Teadaann

Peetri kogud
tee korralduse
väljavõtmata v
nised nr. 10, 1
kollased nr. 28
189. Kätte saab
leist.
Ühtlasi tänan
si, kes pole v
tõmbas välja

MAJ

Maksutingim

Kivist maja
8-toaline. 5 m
way'ni, äridess

Küsitav h

Tel.

TORO
VABA

562 Jones A
Jutlusta
20 Tho
Toronto,
Tel

Kolmap., 16
piibli-palvetun
kell 11 homm
TUS. Teenivad
raoja.

TORONTO
K

Kirik: Rede
(Bloor
Õp. T. Nõm
Ave., To
Tel. 483-2

Laupäeval,
EMADEPÄEV
TUS Höbe talu
Beach Rd.), V

ÕPETAJA
neljapäeval k
kodus, 501 Da
tos. Igal esm
19.30 Hamilto
side Ave., Ha

Seitse maipäeva Botaanikaaias

Royal Botanical Gardens Burlingtonis korraldab praegu „Seitse maipäeva" nimelise festivali. See avati reedel, 11. mail suure pidulikkusega. Avatseremoonia ajal loeti ette sellekohane proklamatsioon inglise, prantsuse ja cayuga keeles, misjärel Ontario kultuuri- ja kodakondsuse minister Suran Fish avas sündmuse ametlikult. Oma kõnes ta märkis plaani RBG-le andmaks summasid talvepaviljoni ehitamiseks.

„Seitse maipäeva" on korraldatud Ontario provintsi 200. aastapäeva tähistamiseks, mis puhul ka minister Margaret Birch, kui Ontario parlamendi juubelikomitee esimees sellest osa võttis.

Üheks osaks oli puude istutamise tseremoonia, kus arvukalt Ontario linnade linnapead istutasid RBG uuele planeeritavale väljakule omanimelisi puid.

Seitsme päeva jooksul on pidevalt sündmusi. Teisipäeval, 15. mail on Rock Gardenis mugulate festival ja Ontario Aianduslubide lillede näitus. Kolmapäeval, 16. mail jätkub lillede näitus, õhtul on idamaade vaipade näitus ja sellekohased loengud. Neljapäeval, 17. mail „Paremad koduaiad" loengud ja demonstratsioonid, mitmekultuuriline õhtusöök ja Ontario sünnipäevapidu.

MÜÜA ODAVALT
ÕHUJAHUTUS
(36.000 BTU, freestanding)
Sobiv kontorisse, tööstusesse, ärisse. — Tel. 225-3949

Teadaanne

Colour and Form Society kunstinäitus avatakse 17. mail kell 7—10 õhtul Fairways Galleries, 1400 Dixie Rd. Eesti kunstnikest on näitusel esindatud: Lee, Timmas, Milvek, Soots. Näitus jääb avatuks 3. juunini.

Teadaanne

Peetri koguduse tuluõhtute komitee korraldusel toimunud loterii väljavõtmata võidunumbrid on: sinised nr. 10, 15, 28, 66, 95, 168 ja kollased nr. 28, 69, 123, 127, 180 ja 189. Kätte saab võite kiriku kantseleist.

Uhtlasi täname väikest Jaan Hessi, kes pole veel 3-aastane, aga tõmbas välja kõik loosinumbrid.

MAJA MÜÜA
Maksutingimused kokkuleppel.
Kivist maja esikülg, „back-split", 8-toaline. 5 min. jalutuskäik subway'ni, äridesse ja koolideni.
Küsitav hind $199.000.—
Tel. 225-1382

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS

562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Kolmap., 16. mail kell 7.30 õ. piibli-palvetund Pühap., 20. mail kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Teenivad A. Ehasoo ja E. Saraoja.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS

Kirik: Redeemer Luteri kirik
(Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2.
Tel. 483-2478 ja 1-527-0410

Laupäeval, 19. mail kell 3.00 p.l. EMADEPÄEVA JUMALATEENISTUS Hõbe talus (Hwy 48 and Royal Beach Rd.), Virginias.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: igal neljapäeval kell 18.00—19.90 omas kodus, 501 Davisville Ave., Torontos. Igal esmaspäeval kell 18.00—19.30 Hamiltoni kiriklas, 3 Mapleside Ave., Hamilton, tel. 527-0410.

Viiskümmend punast roosi

Vana Andrese kiriku juubelite aktus

Vana Andrese koguduse 35. aastapäev koos õpetaja Udo Petersoo 50. sünnipäeva tähistamisega leidis meeldejääva äramärkimise piiskoplikul jumalateenistusel, millele järgnes kiriku seltskondlikes ruumes aktus ja koosviibimine kohvilauas, mis oli korraldatud koguduse naisringi poolt. Kahju vaid, et suur rahvahulk, mida mahukas kirik vastu võtta suutis, ei mahtunud juba varemategi kogemuste kohaselt kahe saali kohvilaudadesse ja osa inimesi pidi pettunult aktuseosast ruumipuudusel ilma jääma.

Tähtpäevakohaselt olid saalilauad kaunistatud rohkete lilledega ja noorte, värskete kaskedega palistatud laval haarasid tähelepanu tähtpäevi tähistavad plakatid vastavate aastaarvudega. Teadustajaks aktusekavale, mis koosnes rohkete tervitajate sõnavõttudest, oli koguduse nõukogu liige Ivar Nippak.

Koosviibimine algas piiskop Karl Raudsepa söögipalvega, mille järele kõneles koguduse nõukogu sekretär Enn Tiislar, kes ajaloolisele tagasivaatele tuginedes välja tõstis eestlaste visadust allesjäämisel paljude raskete sajandite jooksul.

Sellele toetudes pole eestikeelse koguduse püsimajäämine paljudekski aastakümneteks ei sugugi imestamapanev.

Ta lõpetas tänuga 35-aastase panuse eest paljudele, paljudele kirikutööle kaasaaitajaile, nagu pühapäevakooli õpetajad, laulukooriliikmed ja teised muusikud, eriringides korraldajad, annetajad jne. ja soovis, et koguduse tegevus läheks loomulikku rada juhtkonna ja kaasatöötajate uuenemise läbi.

Tervitajate pikas reas olid teiste eesti koguduste esindajad: hingekarjased A. Taul (Toronto Peetri kogudus), A. Roost (Sudbury kogudus), Vana Andrese läti koguduse nõukogu abiesimees Karlis Lapinsh. Aino Pähn Vana Andrese pühapäevakooli ja leerieelsete juhatajana tõi tervitusi, noorte poolt anti üle lilled ja lõpuks luges A. Pähn ette õp. E. Pähnalt saadetud kirjalikud õnnesoovid. Vana Andrese koguduse nõukogu abiesimees B. Teder andis juhatuse nimel kingituse ning kirjalikult olid tervitanud veel S. Ste. Marie kogudus, õp. O. Gnadenteich, õp. Tõnis Nõmmik, preester E. Lepik j.t.

Aupeakonsul I. Heinsoo oma sõnavõtus nimetas,

et Vana Andrese koguduse juubeli kaheks alussambaks on põhimõte, et see on emakeelne kirikutöö ja teiseks — armastus kiriku vastu.

Ta rõhutas ka seda, et ilusaks sündmuseks kirikuelus on õp. O. Pello kuldristi edasiandmine õp. U. Petersoole, mis nagu ühendaks mineviku tulevikuga ja tähendab jätkuvust, kontinuiteeti.

Skm E. Runge tänas selle eest, et Vana Andrese kiriku uksed on olnud alati lahti skautlikele noortele ja andis pastor U. Petersoole, kui kauaaegsele skautmaleva teenekale liikmele, üle tükikese Kotkajärve kaljust, mis külgemonteeritud sini-must-valge märgiga moodustas kauni mälestuseseme.

Tervitasid veel skm E. Kiilaspea Kalevi lipkonna nimel, milline Vana Andrese kiriku ruumes omale kodu on leidnud, Anne Tüll T. Eesti Seltsi nimel,

K. Randlaid Toronto Eesti Ühispanga poolt, meenutades ühtlasi panga kauaaegset endist esimeest A. Ekbaumi, kes kuulus oma elupäevil Vana Andrese kogudusse.

A. Sepa tõi tervitused E. Abistamiskomitee poolt ja noormees Martin Mällo andis üle tänavuste leeripõhilaste tänu koos kingitusega õp. U. Petersoole.

Õpetaja Udo Petersoo abikaasa Reeduga nende ees oleva viiekümne roosiga, mille andis üle koguduse naisringi esinaine L. Pintson.
Foto: Vaba Eestlane

Vaade Vana Andrese kiriku saalile, kus lava kohale olid märgitud juubelipäevad, üleval koguduse 35. ja all õp. U. Petersoo 50. sünniaasta. Lavapildi muutsid eriti kauniks tolmlevad kaseurvad. Pildil paremalt Jenny Petersoo, EV aupeakonsul I. Heinsoo, pr. Orav, T. Orav, Reet Petersoo, õp. Udo Petersoo, pr. Raudsepp ja piiskop Karl Raudsepp.
Foto: Vaba Eestlane

Koguduse käsitööringi poolt kingiti koguduse õpetajale juubeliks eestilindiline pakk, millest välja koorus väga nägus käsitööringi liikmete poolt, eesotsas Õie Türkiga, tikitud eesti-motiiviline seinavaip, mille ülaosas sümboolne helendav rist. Järgnevas väga südamlikus sõnavõtus selgitas õp. U. Petersoo ema Jenny Petersoo vaiba saamislugu, lisades meenutusi oma poja noorpõlvest.

Koosviibimise haripunktiks oli õp. U. Petersoole juubeli puhul

50-ne tumepunase roosi üleandmine naisringi esinaise L. Pintsoni poolt ja nõukogu esimehelt tervitajate-ümbrik,

samaaegselt pandi laval vilkuma ilutuled.

Juubilarile lauldi „Ta elagu . . .", millele ta vastas tänusõnadega kõigile tervitajatele, ühtlasi avaldades isiklikku tänu ka oma emale, abikaasale ja lastele.

Nõukogu esimees T. Orav lõppsõnas tänas

veelkordselt õpetajale kuldristi annetamisaktsiooni alustajat Aino Pellot

ja luges ette konsistooriumile saadetud kirja kaalutluste ja põhjendustega õp. U. Petersoole kuldristi kandmise loa saamiseks, mis ka jaatavalt vastati.

Koosviibimise lõpuks lauldi Eesti hümn.

ESTO-84 Noorte Konverents

Konverentsi teemaks: Eestlus ja tulevane generatsioon

„Tänapäeva noortel pole selgroogu, nagu oli meil! . . . Noorsool pole eesmärke, nagu oli meil! . . . Kus on teie suured rahvuslikud üritused? Kus on teie isamaaline valmustus? . . . Kus on teie kõrged eesmärgid — teie hoog, tuli ja ind — ?! Tänapäeva noorsool ei ole ideaale!"

Tihti on kuulda vanema generatsiooni jutuvoolus ja arutelus selliseid väiteid. Noored pole kunagi pääsenud kriitikast. Olgu siinkohal nenditud, et eeltoodud tsitaat ei ole esinenud meie pagulasajakirjanduses, vaid Eestis, ajakirjas „Eesti Noorus" aastal 1938. Tolle artikli pealkirjaks oli „Kas ja miks eesti tänapäeva noorsugu pole idealistlik."

Eesti noorte tegevuse, tõekspidamiste ja aktiivsuse üle on alati tuntud muret, eriti seda tuleviku prespektiivi pannes.

Kuid ümbritsev olukord, kus neid muresid on tuntud, on muutunud ajaga ja suurema eestlaste elu rajamisega väljaspoole Eestit.

Nii praegu, kui ka tulevikus, Väli-Eesti ühiskond peab tegutsema ühe osana neid ümbritsevas ühiskonnas. Kohaliku ühiskonna kultuur ja majanduslik olukord mõjutab ka meie eestipärast tegevust.

Noorte konverentsil me püüame lähtuda antud olukorrast ja paremini tundma õppida mõningaid aspekte neist tegureist, nii sees — kui väljaspool eesti ühiskonda, mis meid, pealekasvavat generatsiooni mõjutavad. Nendel teemadel kõnelevad professor Tõnu Parming, „Esto America" toimetaja Juta Ristsoo ja Balti Noorte Kongressi Eesti osakonna esindaja . Konverents on kavandatud seminari kujul, et saaks nii laudkonnavestluse kui ka üld-diskussiooni vormis arutada erinevaid aspekte eesti ühiskonna tulevasest arengust ning kuulda uudiseid, mis teistes keskustes on hiljuti juhtunud.

Noorte Konverents algab kolmapäeval, 11. juulil kell 14.00 Royal York Hotellis. Osavõtumaks on $3.00.

On loota, et toome kokku suurearvulise **osavõtjaskonna 18—35-aastaste vanusegrupist.**

Selline kogu efektiivsust suurendab osavõtjate päritolu paljudest eesilaste keskustest üle maailma.

Peeter Einola
Korraldava toimkonna juhataja

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE
HOGAN GM
Chev Olds Limited
5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9
PAUL JUTTUS
Müük ja rentimine
Tel. 291-5054, kodus 423-5716

TORONTO LINN

Muudatusi jäätmete äraveos

VICTORIA DAY ja QUEEN'S BIRTHDAY — ESMASPÄEV, 21. MAI 1984

on püha linnavalitsuse asutustes. Sel päeval ei toimu jäätmete kogumist.

Kogumine toimub järgmisel tavalisel kogumise päeval.

Kolmapäeval, 23. mail EI toimu AJALEHTEDE ja suuremate esemete kogumist.

Säilitage ajalehed ja suuremad esemed kolmapäeval, 30. mail toimuvaks äraveoks.

Pidage meeles: Torontos on 18 klaas- ja metallnõude kokkutoomise keskust. Veebruaris koguti 270 tonni ajalehti, 39 tonni klaasi ja 7 tonni tina. Lähema informatsiooni saamiseks helistage 947-7742.

R. M. BREMNER, P.Eng., F.I.C.E.
Commissioner of Public Works

Hillside Bakery and Delicatessen
2351 LAWRENCE AVENUE E. Tel. 261-2238
(Hillside Plaza, Brimley nurgal)
Omanik Ake Saarinen
Värsked saadused iga päev — Kõik delikatessid saate meilt
Ari avatud: teisip., kolmap. ja neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4. Esmasp. suletud.

C. OTTWAY HERBALIST
Ravimtaimed, tervislikud toiduained ja vitamiinid. Nõuanne ja sõbralik teenindamine eesti rohuteadlase A. Tolgeri poolt.
300 Danforth Ave. Toronto, Ont. M4K 1N6 — Tel. 463-5125

TORONTO FLOORING
145 Sheppard Avenue E., Unit 4
Telefon 223-2322
Supplier and installer of carpets, sheet vinyl, resiliant flooring, ceramic and glazed tiles, hardwood.
Phone for monthly specials
Lauri Partanen

Eesti juristidele kõigil kontinentidel

Stokholmis ESTO-80 ajal toimunud eesti juristide ülemaailmsel kokkutulekul avaldati üksmeelselt soovi, et allakirjutanud, Ethel ja Ervin Pang koostaks eesti päritoluga juristide ülemaailmse nimekirja, mille alusel saaks korrraldada jätkuvalt kokkutulekuid järgnevatel ülemaailmsetel Eesti Päevadel — Estodel.

See töö on olnud käigus pikemat aega. Paljud kolleegid on juba saatnud meile kontaktipidamiseks oma isiklikud andmed. Täname! Siiski on põhjust arvata, et kõik eesti juristid seda veel pole teinud. Palume seepärast tungivalt neid eestisoost õigusteadlasi, kes saavutanud juura alal akadeemilise staatuse väljaspool Eestit ja töötavad kas õppejõududena, kohtunikena, advokaatidena, prokuröridena, ärija pangajuristidena, riigi- ja omavalitsuse asutustes või muudel ametikohtadel, teatada kirjalikult oma nimi, millise ülikooli lõpetanud, millise teadusliku kraadiga ja millal, tiitel, aadress ja telefon.

Uhtlasi palume lühidalt märkida tegevusala laad. Andmed palutakse saata aadressil: Advokatfirman Ervin Pang AB, Wahrendorffsgatan 8, 5 tr. S—111 47 Stockholm, Sweden, telefon (08) 21 80 50 või 21 70 30.

ESTO-84 Torontos on lähenemas. Järgmine eesti juristide ülemaailmne kokkutulek toimub seal. Kuna ESTO-84 programm on väga rikkalik, on kohtumine kavandatud lühiaegse kohtumisena, mille õnnestumise eelduseks on võimalikult arvukas osavõtt. Organiseerijaks kohapeal on advokaat Tõnis Laar, aadress: Bell Temple —, 7 King Street E., Suite 1401, Toronto, Ont., Canada M5C 1A6, telefon (416) 365-1442. Kokkutuleku aeg ja koht teatatakse lähemal ajal.

Toronto kokkutuleku deviisiks on: koostöö, mitte konkurents, kutsealasel pinnal! Kõik on teretulnud — need, kes valdavad eesti keelt ja ka need, kes ei valda.

Loodame, et kõik eesti juristid üle vaba maailma niipea kui võimalik endast teatavad ülaltoodud adressil Stokholmis. Täname!

Stokholmis, aprillikuul, 1984. a.
Ethel Pang Ervin Pang

SPORT

Spordiuudiseid kodumaalt

Tallinna Pedagoogika Instituudi võimlas toimunud naiste iluvõimlemise võitis Tallinn 266 punktiga. Teine oli Leningrad 259.9 p. ja kolmas Liepaja (Leedu) 255.45 p. Neljandaks ja viiendaks jäid vastavalt Kiievi ja Riia linnad.

☆

N. Liidu kergejõustiku vanemtreener Igor Ter-Ovanesjan, kelle nimel on N. Liidu kaugushüpperekord olnud 16 aastat, külastades Tallinna arvas, et eestlastest võivad käesoleval aastal olümpiaadile minna Jaak Uudmäe kolmikhüppes, Heino Puuste odaviskes ja Valter Külvet 10-võistluses.

Lõplik N. Liidu võistkonna koosseis selgub jaanipäeva paiku Kiievis toimuvail katsevõistlusil. Igor Ter-Ovanesjan soovitas eestlasile esmalt arendada odaviset, pikamaa jookse ja 10-võistlust, millistel aladel on seni häid tulemusi tehtud.

☆

1982. a. maailma 20-e edetabelis juunioridele (17—20 a.) võis näha järgmisi eestlasi: 2. V. Külvet 10-võistl. 8060 p., 8. S. Reintak teivas 5.20, 9. S. Reintak 10-võistl. 7656 p., 12. I. Rahnel kuul 17.48, 14. I. Orav ketas 53.12 ja 19. J. Peterson, oda 75.64.

☆

N. Liidu meistrivõistluste medalisaajad jalgratturite kriteeriumisõidus selgitatakse kolmeetapilise võistluse põhjal. Esimene neist sõideti Suhhumis, kus tartlane Eiho Suun sai 40 punktiga teise koha.

☆

1983. aasta kümne parima N. Liidu tennisemängija hulka kuulub eestlane Ain Suurthal, Tallinnast. Ta on üldnimekirjas kümnendal kohal, tulnud alla 1982. a. 17. kohalt. Kõige edukam oli läti tennisist Girts Dzelde, kes oli eelmisel aastal 29-s, kuid aasta hiljem kuues.

☆

4. Viljandi kõrgushüppajate päev märtsi alul oli kokku toonud rea tippmehi, kellest 8 meest said jagu kahest meetrist: Ain Evard 2.11, Kalev Martsepp 2.11, Raul Välgepea 2.08, Valter Külvet 2.08, Indrek Järvekülg 2.04, Heiki Kask, Joona Aruväli ja Tarmo Schmidt 2.00. Naistes ületas Merle Kibus 1.75 m.

☆

Jaanuari lõpul Tartu lahtisel sisevõistlusel tehti Eesti tippmark 600 m jooksus Katrin Rehemaa poolt ajaga 1.33,3, mis on 1,2 sekundit kiirem Mai Kalle 1980. a. saavutusest.

erk

Eesti squashi meistrivõistlused

Laupäeval, 5. mail toimusid teised eestlaste squashi-meistrivõistlused Toronto Ülikooli Scarborough College'i kehalise kasvatuse keskuses. Osavõtjate arv, nende mängutase ja innukus oli võrreldav möödunud aastasega, kuid taas oleks korraldajad Jaan Laaniste ja Taimo Pallandi soovinud näha arvukamat noorte mängijate osavõttu. Ka naiste grupp oleks võinud olla suurem.

Teatavasti on squash tänapäeval väga populaarne mäng, sest see on huvitav, põnev ja ka hästi sobiv keha treenimiseks. Seega — õhutagem noori seda sporti õppima ja harrastama. Ja et tulevaste esivõistluste vastu huvi suurendada, võeti vastu kohalolijate soovitus: muuta võistluste formaat „ühemiinuse" süsteemilt nn. „roundrobin" süsteemile. Seega oleks kõigil võistlejail rohkem mänge, nad mängiksid igaühe vastu, ja samal ajal väheneks „surve" igat mängu tingimata võita, mis tihti on üheks miinuse-süsteemi probleemiks.

Võistlused kulgesid sujuvalt ning olid igati nauditavad nii võistlejaile kui ka pealtvaatajaile. Mängude lõppedes toimus traditsiooniline seltskondlik koosviibimine ja auhindade üleandmine.

MEHED:

A-klass: 1) Jaan Laaniste, 2) Jaan Reitav, 3) Rein Lee.

B-klass: 1) Aarne Aus, 2) Jaan Lee, 3) Andrus Kõresaar.

C-klass: 1) Derek Pallandi, 2) Toomas Heinar, 3) Mati Rand.

NAISED:

1) Aiki Saaremets, 2) Karin Vagiste, 3) Heidi Lee.

Järgmine üritus toimub ühenduses Ülemaailmsete Eesti Päevadega, mil juba peetakse eesti „maailma" squashimeistrivõistlused 10. ja 11. juulil.

J. L.

Tindipüüdjad. E. Taimre suvila juures Simcoe ääres oli tindipüük mehhaniseeritud. Vinna abil lasti võrk vette ja kui iselles oli küllalt kalu, tõsteti see maale, kus naised selle tühjendasid. Saak oli hea. Pildil paremal suvila omanik E. Taimre. Foto: Tommy Tomson

Mis teadlased arvavad „Hõbevalgest?"

Lennart Meri lühivestlus soome ajalehele

Lennart Meri on soosituim ja tuntuim eesti kirjanik Soomes. Televisioonis on mitmel korral esitatud filmi „Veelinnu rahvas", tema reisiraamat „Virmaliste väraval" meeldis soomlasile. Eva Lille tõlgitud uudsus „Hõbevalge" kirjeldab läänemere-soome rahvaid, keda mainiti esimest korda ajaloos kreeklasest matemaatiku ja maadeavastaja Pythea teoses. Meri kirjeldab, kuidas tekkis käsitlus Põhjalast, Ultima Thulest, mis on arenenud antiigi ja araabia teadlaste kirjutusis.

Merega on meeldiv vestelda. Ta kuulab viisakalt küsimuse ja vastab siis esiteks iseensele asetatud küsimusega. Ta räägib aeglaselt aga asjalikult.

— Millest „Hõbevalge" on kogutud?

„Soome tõlke aluseks on 1976. aastal eesti keeles ilmunud teos. See on kirjutatud uuesti, toimetatud ja sellele on lisatud osasid, mis pidid uuesti ilmuma Eestis möödunud detsembris".

— Millisesse kirjandusliiki asetad „Hõbevalge?"

„See on sinu oma probleem."

Õige. Muidugi lugeja ja kriitik on omas peas asja kaalunud, aga kui nüüd katsuks asetuda teosest väljaspoole ja nii edasi.

„See võib olla ehk dokumentaalteos."

— Ütle mõni hingeliselt lähedane teos sellele.

„Martti Haavio „Bjarmien vallan kukoistus ja tuho" (Bjarmi riigi õitseng ja häving)"

„Hõbevalge" tundub vältivat üksikuis küsimusis faktide ja fiktsiooni suhteid. Kuidas iseloomustaksid oma kirjutamisprotsessi?

„Kirjutamine ei ole nii vaba kui puhas fiktsioon. Tõsiasjust võib kasvada luulelisi tulemusi. Nii, olin mõned aastakümned tagasi reisimas Jakuutias. See on India poolsaare suurune nõukogude autonoomne vabariik. Elanikke on seal vähe, paarsada tuhat. Kord nädalas kohtasin mõnda inimest. Öökorterist lahkumisel sain arve, kus mul tuli maksta enese ja hobuse kohast tallis. Kuid seal ei olnud mingeid hobuseid. Aga mul on see arve alles."

— Kuidas teadusmehed on võtnud teose vastu?

„Täpsusteaduse esindajad on olnud heal arvamisel, samuti arheoloogid."

— Kas said ka kritiseerida?

„Üks artikkel oli kriitiline. „Hõbevalge" sai riikliku kirjandusauhinna 1977."

— Millised tööd on käsil?

„Tallinnfilm teeb filmi „Hõbevalge" põhjal. Minult on tellitud ka maailmakuulsa maadeavastaja Nordenskiöldi elulugu käsitlev raamat."

Selline oli Jari Tervo ja Lennart Meri vaheline vestlus oktoobri lõpul Soomes, kus ta viibis oma teose ilmumise puhul.

HS

MÜÜGIL

Lydia Aruvalla noodiraamat

„TÄIENDUSKOOLIDE LAULUVARA NOOTIDEGA"

Hind $8.—

Saadaval kooliõhtutel T. Eesti Majas, postiteel: L. MARLEY, 9 Parravano Ct., Willowdale, Ont. M2R 3S8 ja VABA EESTLASE talituses.

MARIE UNDER INIMESENA

Raamatuke on koostatud Helmi Rajamaa poolt Teatajas avaldatud artiklite seeriast, avaldub uusi aspekte meie suurluuletajast kui inimesest ja on täienduseks neile teostele, mis Marie Underi kohta varem ilmunud. Raamatuke on välja antud seoses Marie Underi 100. a. sünnipäeva tähistamisega.

Hind $4.— pluss saatekulu 50¢

SAADAVAL VABA EESTLASE TALITUSES

ILMUS TEINE TRÜKK INGLISKEELSEST KOKARAAMATUST

„Cooking Estonian Style"

Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild

430 retsepti ☆ Hind koos saatekuluga Can. $15.—

Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus.

Raamatud saadetakse välja Los Angeleasist.

MÜÜGIL

Oskar Lutsu KEVADE I

Saadaval „VABA EESTLASE" talituses ja kooliõhtutel Eesti Majas raamatute müügilaual.

HIND $6.00 — postiteel $6.50

Müügil VABA EESTLASE talituses

LOOME

Eesti rahvuskultuuri loomingupäevad 23.—30. aug. 1981 Jõekäärul

Loomingupäevade Kunstide loengud sõnas ja pildis — 169 lk.

Autorid: Allik, Berendsen, Lipp-Leppik, Metsala, Märtin, Naelapea, Niidas, Olbrei, Puhm, Puust, Raudsepp, Riga, Salo, Sermat, Susi, Tiido, Toi, Valdsaar, Virkhaus ja Voitk.

Hind $15.— pluss saatekulu $2.—

Kummelite suvi

Aili Helm

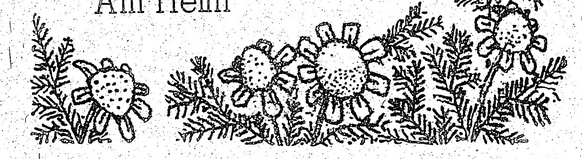

Pühendatud kodumaa noortele

40.

„Sina tossikene ära õienda, Ingridile sinust ei jätku!" Ja vägeva sammuga põrutas ta jala tuhahunnikusse. Tõusev pilv varjas Endlit ja selle abieluõigused.

„Läheme siit ära!" ütles Piret Toomale. „Mu pea käib ringi!"

Toomas püüdis Pireti mantlilt tuhka maha saputada, naine aga raputas tukka ja trampis kõvemal teerajal jalgu — ikka samal tuharärastamise eesmärgil. Lausa imelik — naine ei olnud äkki enam sugugi tolmune!

Nad jätkasid teed ja kohe nende taga tulid ära ka Sammal, Pöök ja Muiste. „Ära muretse," ütles Pöök Samblale, „poisid toovad su naise koju!" Ühel tänavaristil jätsid Piret ja Toomas härradega hüvasti — nende teed läksid lahku.

Pöök naeris Sambla kallal: „Kuule, kuidas see siis on? Ise oled kõrge poltsuohvitser, aga mitte midagi vahvat sa teha ei julge?"

„Mida ma ei julge? Mis asja ma ei julge?"

Muiste kõhistas omaette naeru. Aga Pöök jätkas rünnakut: „Noh, vaata, seda akent seal sa sisse visata ei julge!"

„Missugust? Seda? Mina ei julge?" ärritus Sammal ja otsis tänavaprügituse hulgast suuremaid kive. Enne, kui Pöök oma lause lõpetada jõudis: „Kuule kommissar, seal akna taga . . ." — kõlas juba äge klirin, osa kilde kukkus tänavale ja Sammal õhutas kaaslasi:

„Laseme jalga, poisid, enne kui SEE oma näo välja pistab!"

Nad pöördusid ümber nurga ja astusid sisse barakkmaja uksest, mille Sammal oma ukseks tunnistas. Nad pidid proua Beatat ootama Sambla juures, küllap Samblat pisut „täienduseks" leidus.

Sammal lükkas külalised oma toa uksest sisse, astus ise järele ja jäi äkki seisma: „Mis kurat siin lahti on? Keegi on mu akna sisse löönud!"

Toas puhus värske tuul ja põrandal oli klaasikilde. Pöök naeris kahjurõõmsa sõbralikkusega. Sammal hakkas vist asjast aru saama, kui käratas:

„Kuradi mehed olete!" Lisas siis üsnagi uhkelt: „Mina veel kuradimgi!"

Ühisel jõu, kuigi pisut kõikuval, puhastati põrand ja pandi akna ette vaip — see tuli naeltega kinni taguda.

Kümme minutit hiljem otsis Sammal taburetikapist piiritusepudeli. Klaasidesse kallati see külma kange tee hulka ja joodi niisama jahutamata, tilk-haaval, aga mõnuga. Beata õnneks veel ei tulnud. Sammal tundis järsku, et talle ei olnud dirigeerimisest jätkunud. Ja vägevalt kõlas kolmekordne „Mehemeel" läbi polaarjoonetaguse suurlinna barakkide ning tänavate, mõistlikult summutatud vaibast katkise akna ees.

Sama laulu ajal oli Piret Tooma abiga avanud oma Muraka-toa ukse. Mantlid võeti seljast ja Piret pani ette kohvi keeta. „Peaksime nagu sööma midagi — kapis vist ikka leidub."

Piret kallas veeämbri tühjaks ja ulatas tühja nõu Toomale: „Te olete nii lahke, et toote uut vett, Toomas. Mina püüan kümne minutiga endalt tuha maha pesta . . ."

„Suurima heameelega!" Toomas võttis tühja ümbri ja läks sellega, kiirustamata „Kommunaal-veekraani" poole. See ei olnud kaugel, kuigi teises tänavas. Muldvallikõrgendis olev veetoru paljastus sellel tänaval ülespidi suuga peeneks toruks, mille ots oli kraanita ja jooksis vahetpidamata. Siit said lähema „kvartali" elanikud puhast joogi- ja pesuvett.

Päike paistis nüüd hommikulgi ikka veel üsna madalalt, nagu oli paistnud kogu öö. Oli jäänud vaikseks, tundus, et on soe. Tooma suust pääsis lahti tasane vile kodumaa kevadest. Ta loputas ämbri seest- ja väljastpoolt, lasi nõu täis ja asetas selle tasasele lausikule pinnale. Siis tegi ta suitsu.

Toauks oli juba lahti, kui ta tagasi jõudis. Ninna tungis ülimeeldiv kohviaroom. Piret oli nagu saunast tulnud, puhas, värske ja ilus.

Juba nad sõidki juustuleiba, istudes kõrvuti välivoodil, mida Toomas aina valevoodiks armastas kutsuda.

„Mida te veel öelda tahtsite oma isamaakõnes?" küsis Toomas.

„Ah, see oli lollus neile vindilistele tõtt tõsiselt rääkima hakata! Aga minu mõte oli öelda, et sellest kõigest peaks keegi kirjutama. Mitte säherdusest soigumisest nagu venelased on kirjutanud koonduslaagreist . . . raske ja raske, nälg ja nälg — jõle kohtlemine. Kõik see ei puudunud meie laagreis, kõik see tappis nii mõnegi — aga meist ei saanud loomi. Meie jäime inimesteks, meil oli huvi ja uudishimu — nad ei jaksanud välja suretada meie vaimu! Me tulesime meelde ja õppisime pähe nuinasjutte ja laule, me tegime värsse ja restaureerisime oma mäludes kogu eesti luule, mitte ainult Juhan Liivi ja Anna Haava, vaid Suitsu, Underi, Talviku, Alveri . . . Kuulge Toomas, see vaimujõu säilitamine oli ju palju raskem kui kõige raskem füüsiline töö?"

„TFT — tjuzhoolõi fizitsheskitrud — raske füüsiline töö — ja-ah!" ütles Toomas.

„See, et nad vaimu tapmise oma eesmärgiks on teinud, need niinimetatud kommunistid — vaimu ja vaimsuse hävitamise nii laagreis kui „vabaduses" — see on suurem kuritegu inimsuse vastu, kui ükskõik missuguse koonduslaagri inimeksperimendid veenide või geenidega. Kuidas me sellele vastu panime, sellele vaimu tapmisele — sellest peaks keegi kirjutama! See oli suur vaprus — sellest võiks „vabad" — ja ka tulevased põlved — midagi õppida. Nad ei saanud sellega hakkama, et teha meist näljaseid loomi, vegetante — nii nagu neist enestest sai koonduslaagreis, millest nad ise kirjutavad. Miks ei saanud, kuidas meie vastu pidasime — sellest peaks kirjutama. Aga — kes kirjutab?"

„Kulla-kallis Cicero, te olete suurepärane! Ma olen mõelnud, mis see oli, mis meid ergutas oma ajusid mitte unustama. Oli see vaist? Oli see — meile omane ja venelastele koguni mitte! — kultuurivajadus, ükskõik, kas alateadlik või teadlik . . . Mulle paistis, et sakslased jäid selles asjas meist isegi pisut maha. Aga selge vahe oli eri rahvaste vahel — just selles kirglikus himus oma inimlikud ajud alal hoida . . . Kas leidub see, kes sellest kirjutab? Ma arvan, et leidub?"

„Toomas!" ütles Piret: „Ma olen äkki väga väsinud!"

„Kulla laps," hüüdis mees, „muidugi peate puhkama! Olen aga mina ohmoon!"

„Te olete ju sama väsinud," ütles Piret. „Tulge siia minu kõrvale, katsume, kas kaks vana vangi mahub arssinalaiusse voodisse!"

Ta heitis pikali, surus end lausa vastu seina ja lisas: „Nehh? Magame üks õige sunnitöölise uni! Ja paari tunni pärast läheme tundrasse jalutama! Mul on teile midagi öelda. Nüüd pikali ja selg minu poole!"

Toomast läbis kuumuselaine, siis külmavärin, siis paraja sooja laine. Ta ei suutnud Piretit suudlemata jätta, aga ka mitte selga pööramata jätta. See oli kummaline, selle naise sõna pidi kuulama! Ja juba ütleski Piret veel midagi: „Magame ilusti kahekesi, nii jõuame kliremini välja puhata."

Piret pistis käe Tooma kaenla alt läbi ja vist juba magaski. Toomas ei osanud kuidagi aru saada, midapidi ta nüüd Pireti silmis suuremaks tobuks osutub, kas tõesti magama jääda või . . . Esmakordselt siin maailmas olid nad nii ligistikku ja nii kõrvuti. Aga tüdruk magas tõesti.

„Vangi uni on püha," meenutas Toomas laagrivanasõna. Talle endale see püha uni küll ei tulnud — aga liigutada ennast ta ka ei julenud. Ka arssinalaiuses voodis mahub kaks sunnitöölist segamatult magama.

☆

(Järgneb)

NOORTE
VABA EESTLANE

Emakeel huvialade kaudu

Täienduskeskkooli teine klass pidas referaate

Emakeele õpetamine välismaal kasvavatele eesti noortele on omaette probleem. Probleem sellepärast, et emakeel — normaalsetes oludes peakeel — on võõrsil sageli taandunud sekundaarseks, kõrvalkeeleks. Emakeelt kasutatakse päeva jooksul vähem kui inglise keelt ja primitiivsemateks väljendusteks — n.n. köögikeelena.

Keelt tuleb aga siiski õpetada ja meie ajalehel on võimalus lugejaile esitada, kuidas seda teeb üks Toronto Eesti Täienduskoolide emakeele õpetajaid — Ene Lüdig oma õpilastega täienduskeskkooli 2. klassist.

Üks tee huvi äratamiseks emakeele vastu on noorte juhendamine kõnelema oma huvialadel. Seda vanuseklassi, 14—16 eluaastani iseloomustab suur huvi maailma ja elunähtuste vastu. Referaadid, vestlused ja vaidlused noorte huvialadel, kuid eesti keeles, avavad noortele uue maailma ja kultiveerivad eesti keelt rohkem kui konventsionaalne keeleõpetus.

Õpetaja Ene Lüdig on ise võõrsil kasvanud, tegutsenud eesti gaidina ja gaidijuhina, omandanud kanada õpetaja kutse. Ta on seega noorte- ja keele-probleemi põhjalik tundja. Kõik õpilased täienduskeskkooli 2. klassis pidasid kooliaasta kestel referaate, mis pärast ettekannet kirjutatult esitati õpetajale. Need on esitatud kujul käinud läbi korrektori sule alt, nii et osa noorte heast eesti keelest tuleb panna ajalehe korrektori arvele.

Ene Lüdig märgib, et referaatidel on mitu kasvatuslikku väärtust: oskus ingliskeelseid materjale käsitleda eesti keeles, esineda eesti keeles grupi ees, nagu seda tehakse kanada koolis, sissejuhatada vestlusi ja vaidlusi ning rikastada sõnavara kultuurkeele väljendustega!

Heino Jõe

Toronto pühitseb sünnipäeva

Tänavu pühitsetakse Toronto linna 150-aastast juubelit. Seda kutsutakse „sesquicentennial" ehk lühendatult lihtsalt „sesqui". See tähendab ladina keeles „poolteist" (üks ja pool).

Oleks kena, kui teaksime ESTO-84 külalistele midagi rääkida oma kodulinna ajaloost. Tegelikult on Toronto hulga vanem kui 150 aastat. 150 loetakse sellest hetkest, kui Toronto linn sai omale praeguse nime — enne seda oli linna nimi „York".

Mississauga indiaanlased elasid siin piirkonnas kaua enne kui eurooplased siia tulid. 17. sajandi algul ehitasid prantslased esimese asunduse Humberi jõe ja Ontario järve vahele, aga see põles maha. Aastal 1763 sai Inglismaa terve Kanada endale, sellega koos Toronto. Esimesed ehitused Torontos olid ehitatud aastal 1793 ja sellele asundusele pandi nimeks York. Asundust kutsuti „muddy York", sest tänavad olid tihti mudased. York kasvas väga aeglaselt, kuigi see oli Ontario ehk Upper-Canada pealinn. Linn asus praeguse St. Lawrence turu ümbruses, kus nüüdki on tänavasildid märgitud „Town of York 1793".

Sõja ajal 1812 põletasid ameeriklased parlamendi hooned. Linn ehitati uuesti üles ja varsti hakkas see kiiresti kasvama, sest uued asunikud rajasid talusid Toronto ehk Yorki ümbrusesse.

Aastal 1834 nimetati York ümber Torontoks. Toronto esimene linnapa oli William Lyon McKenzie. Mees on kuulus ka selle poolest, et aastal 1837 oli ta Toronto ülestõusu juht. Vahepeal oli Kingston Upper-Canada pealinn, kuid konföderatsiooni loomise ajal 1867 sai Torontost uuesti Ontario pealinn.

19. sajandi teisel poolel ehitati Torontosse raudtee, vabrikuid, tööstusi jne. Elanike arv kasvas kiiresti. Torontost sai Kanada teine suurim linn peale Montreali.

Pärast Teist maailmasõda tuli palju euroopa immigrante Torontosse. Siis asusid siia ka paljud eestlased. Kuni aastani 1967 koosnes Toronto 13-st eri-piirkonnast. — Siis koondati need kuueks. Need on Toronto, East York, North York, Etobicoke, York ja Scarborough. Nüüd on need „linnad" ja mitte „borough'd".

Toronto ei ole küll vana linn, kuid kui uurida selle ajalugu, siis on see päris huvitav. Siin on palju

LIISA SOOTS

õpib Eesti Täienduskooli 2. klassis ja Humberside keskkoolis. Kuulub eesti gaidide Rajaleidjate lipkonda ja on Tulilindude gaidrühma Siili salga abijuht. Liisa võimleb Ritmika võimlemisrühmas ja on huvitatud spordist — suusatamisest, ujumisest ja võrkpallist.

☆

vaatamisväärsusi. Nendest võib südalinnas nimetada McKenzie maja, Fort Yorki, uut raekoda, CN-torni, Toronto Ülikooli, Kuninglikku Ontario Muuseumi, „Ontario Place'i", „Eaton Centre" äärikeskust j.m. Uus raekoda on ehitatud soome arhitekti Viljo Revelli kavandi järgi. Huvitav on veel Metro-Toronto loomaaed ja Black Creek'i pioneeride küla. Viimases võib näha, kuidas elati Toronto ümbruses 19. sajandi alguses.

Kuigi ma elan York'i linnas, käin ma ühes Toronto keskkoolis ja meiegi võtsime osa korjandusest „sesquicentenniali" jaoks.

LIISA SOOTS

NALJA

6-aastane Kaarin on tükk aega kibedasti ametis joonistamisega. Lõppeks on ta tööga valmis, viib selle emale näha ja ütles:

„Vaata ema, ma tegin Jumalast pildi."

„Armas laps," ütles ema, „keegi ei tea ju, kuidas Jumal välja näeb."

Kaarin vastab veendunult: „Nüüd teatakse."

Lääne muusikakultuur iseseisvas Eestis

Mälestuskilde Peter Paul Lüdigi arhiivist

3.

HÄVITAVAD ARVUSTUSED ITAALIA TENORILE

Meie arvustajad ei kiitnud alandlikult kõike välismaist — neil oli julgust ja kindlust sirgjooneliselt välja ütelda, mida nad ühest või teisest kunstnikust ja tema võimetest arvasid, loomulikult oma kriitikat igakülgselt põhjendades. Eriti hävitava arvustuse osaliseks sai näiteks itaalia tenor Giovanni Manûrita, kes kavaiehe andmetel oli Milaano ooperi tenor. Ta esines Tallinnas 1935. aasta novembris ning tema võimeid kritiseerisid võrdlemisi teravalt nii Ed. Visnapuu kui Th. Lemba. Ed. Visnapuu mainis, et Manurita lahkumiskontsert oli täielikult ebaõnnestunud, kuna nii mitmedki häälelised puudused, mis laulja juures esinesid, jäävad ooperilaval rohkem varju, kuna seal tähelepanu jaguneb nähtava ja kuuldava vahel. Kontserdisaalis aga tuleb lauljal väljas olla muusikalise kandejõu najal, lootmata mingisugustele kõrvalteguritele. „Klaveril saatis lauljat P. P. Lüdig, tal pidi küll olema ebamugav. Publikut kontserdil viibis vähe — peamiselt noorukesed tütarlapsed; need aplodeerisid agarusega," lõpetab Visnapuu oma arvustuse.

Th. Lemba on siiski oma arvustuses heldem ja leebem. Kriitik ei ole itaalia tenori häälematerjaliga eriti rahul, kuid ta ülistab tema „võrratut ilmerikkust", mis olevat kuumaks kütnud kogu kuulajaskonna. „Vastukajaks puhkesid siis arusaadavalt tormilised kiidu- ja meeleavaldused elektriseeritud kuulajailt," ütleb Lemba iseloomustavalt. Öeldagu siis veel, et eestlased on külm põhjamaine rahvas!

NEEGER-LAULJATAR CHICAGOST ESTONIAS

Kuid Eestisse saabus ka eksootilist templit kandvaid jõudusid. Näiteks esines 15. jaanuaril, 1936. aastal Estonia kontserdisaalis neegritar Katharina Jarboro, keda kavalehel nimetati „neegerlauljannaks Tshikago ooperist". Kava koosnes kahest osast — esimene osa sisaldas ooperiaariaid ja muusikapalasid rahvusvahelistelt autoreilt, kuna kava teisele osale oli kavalehel pealkirjaks pandud „Neegri laule". Neegritari võimete hindamiseks puuduvad P. P. Lüdigi arhiivis arvustused, kuid neid leiame arhiivi hilisemast osast, 1938. aastast, mil Katharina Jarboro külastas teistkordselt Tallinnat. Sel puhul kirjutab A. Lemba „Päevalehes", et see lauluõhtu kujunes lauljatari „iseäraliste võtete tõttu rohkem sensatsiooniks kui tõsiseks muusikaliseks naudinguks." A. Lemba arvustusest selgub, et lauljanna zhestikuleeris nende „iseäraliste võtete" raamides, samuti viskas laulmise ajal lilli publikule ning andis ettekannete kohta seletusi vigases prantsuse keeles. Lauljatari kava koosnes paarist ooperiaariast ja väiksematest lauludest ning neegrilauludest Burleighi, Ditoni, Robinsoni ja Permani ümberpanekul, mis aga kriitiku arvates „ei pakkunud küllalt huvi vähe iseloomustava väljatöötuse tõttu."

HISPAANIA TEMPERAMENTNE TANTS ESTONIA KONTSERDISAALIS

1936. aastal oli teiseks eksootiliseks sensatsiooniks Hispaania tantsitari Nati Morales'i ja kitarrimängija Carlos Montoya esinemine, kus kaastegevateks olid Hugo Schütz viiulil ja P. P. Lüdig klaveril. Ka Nati Moralesi esinemise kohta puuduvad P. P. Lüdigi arhiivis arvustused, kuid need, kes sündmust veel mäletavad ja selle kaasa elasid, kinnitavad, et tantsitar sai erakordselt suure menu osaliseks. Hispaania temperamentsed ja hoogsad tantsud pakkusid „Targa rehealuse" ja teiste monotoonsete ja tagasihoidlike eesti rahvatantsude õhkkonnas üleskasvanud tantsuhuvilistele hoopis midagi muud ja see „midagi muud" näis rahvast kaasa kiskuvat.

„IMEPILLIGA" FLÖÖDIKUNSTNIK KREEKAST

Kuid lauljate, viiuldajate ja tshellistide kõrval tuli P. P. Lüdigil saata ka selliseid muusikavirtuoose nagu näiteks kreeka flöödikunstnik L. D. Callimahaos. Arvustaja Ed. Visnapuu, kes oma arvustustes vajaduse korral kriitilisi teravusi kunagi vaka all ei hoidnud, oli 1936. aastal Estonia konsterdisaalis esinenud noore flöödikunstniku võimetest väimustatud. „Mida see võõrustaja suutis pakkuda, on kõrgemal määral tunnustust väärivõ", ütleb Visnapuu. „L. D. Callimahaos valitseb oma instrumenti haruldase võimelisusega. Tema hingamis-, puhumis- ja sõrmetehnika seisavad üle igasugustest raskustest . . . Klaveril külastajat saatis P. P. Lüdig. Ta koos solistiga suutis väärikalt süveneda teoste sisusse ja hoida dünaamilist tasakaalu (mis antud juhul on kaunis raske ülesanne)." Ed. Visnapuu peatub oma artiklis ka kunstniku „imepillil", mainides, et see hõbedane instrument on valmistatud Ameerikas eritellimisel ning evib mitmeid täiendusi tehniliste võtete hõlbustamiseks. „Hõbe siiski toonilt kannab vähem kui puumaterjal," ütleb arvustaja pilliile oma lõpuhinnangu andmisel.

EESTI DAAMID OLID SAKSA TENORILE „LIIGA PIKAD"

Kui 1938. aastal külastasid Eestit sellised kuulsused nagu prantsuse tshellokunstnik Maurice Marechal, viiulikunstnik Ida Händel, Milaano „Scala" ooperistaar koloratuursopran Tatjana Menotti, siis 1939. aasta aprillis saabus Tallinna kontserti andma saksa kuulus tenor Joseph Schmidt, kes oli teinud endale tuntud nime ka filmis. Schmidt oli juudi päritoluga ning kadus hiljem peatselt saksa kontserdilavadelt ja filmistuudiodest. Lüdigi arhiivis ei ole arvustusi Schmidti kontserdi kohta, kuid on teada, et ta oli võitnud Lääne-Euroopas tenorina üldise tunnustuse. Kuid kui loodus oli kinkinud Schmidtile ilusatämbrilise ja võimsa tenori, siis ei olnud ta teda õnnistanud esimesele armastajale vajaliku pika ja saleda kasvuga. Schmidt oli kasvult erakordselt lühike ning tema pikkusele ei suutnud väärikat lisa anda isegi eriti kõrged kingakontsad. Kui Schmidt viibis pärast kontserti P. P. Lüdigiga Estonia Valges Saalis, siis soovitas Lüdig talle ka meie daamidega tantsida, mille peale tenor vastas kurvalt, et eestlannad on kahjuks tema jaoks liiga pikad.

1939. aasta aprillis saatis P. P. Lüdig saksa kammerlaulja prof. Gerhard Hüsch'i kontserti. Sel ajal ta ei teadnud, et saatus viib ta selle mehega tulevikus taas kokku — kuid nüüd juba Ameerika mandril. Prof. Hüsch viibis lühemat aega Buffalo ülikooli juures lektorina ja kui P. P. Lüdig teda külastas, siis näitas ta talle selle kontserdi kava, mille nad koos Estonia kontserdisaalis esitasid. Prof. Hüsch'i elutee näis kulgevat väga kirevat rada, kuna Buffalost sõitis ta Jaapanisse, kus temale saabunud andmetel valitses suur huvi ooperi vastu.

DR. S. BROGOWSKI
OPTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase
leviku tõttu.
üks toll ühel veerul:
kuulutuste küljel $4.75
tekstis ..... $5.—
esiküljel $5.50
Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni
emasp. homm. kella 11-ni ja
nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.
tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:
Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

$100.000-line kirjandusauhind Hugh MacLennan'ile

MONTREAL — Kanada kirjanik Hugh MacLennan nimetati tänavuseks Royal Bank auhinna laureaadiks. MacLennan on 77-aastane professor emeeritus McGilli ülikoolis, kes on varem saanud kindralkuberneri ja arvukalt teisi auhindu ning aunimetusi oma seitsme romaani, kuue esseedekogu ja muude kirjutiste eest.

Motivatsioonis öeldakse, et MacLennani loetakse enam ja enam Kanadas ja välismail ning tunnustatakse kui tähelepanuväärset kanada 20. sajandi häält.

Tema tuntuimad teosed on romaan „Two solitudes" (1945), mis ilmunud ka eesti keeles kahes köites Ilmar Külveti tõlkes (Orto 1962) ja „The Watch that Ends the Night" (1959), ilmus eesti keeles K. Eineri tõlkes (Orto 1961); viimast peetakse enim esteetiliseks kontributsiooniks kanada kirjandusele.

Royal Bank auhind loodi 1967, selle saajate hulgas on olnud nimed nagu Morley Callaghan, Northrop Frye jt.

„Kevade" tegelased, kes esinevad ESTO-84 ajal lavastatavas näidendis. Pildil esireas vasakult Meeri Lehesalu, Kalle Viires, Richard Pulk, Elna Libe, teises reas Martin Toomes, Heino Halling, Richard Läänvere ja Juhan Lindau; kolmandas Glen Leis, Hillar Sõrra ja Ingi-Mai Loorand. Näidendi lavastajaks on Endla Komi ja etendus toimub pühapäeval, 8. juulil Eesti Majas.

Joosep Toots tuleb Eesti Majja

„Kui Arno isaga koolimajja jõudis, olid tunnid juba alanud . . ." Selle tuttava lausega algab Oskar Lutsu noorsoojutustus „Kevade", mis esitatakse pühapäeval, 8. juulil, kell 7 õhtul.

Igal rahval on oma klassikud. Oskar Luts on meie Charles Dickens. Just nagu Dickenski, markeerib Luts oma karaktereid teravapiiriliselt ja pole siis ime, et kõik „Kevade" tegelased suure iseenesestmõistetavusega raamatu kaante vahelt lavale astuvad. Paunvere koolis, kuhu isa Arno viib, kohtame ta kaaslasi: Jaan Imelikku, Raja Teelet, saksikut rätsepapoissi Kiirt, alati toitunäsivat Tõnissoni, köstripapat, heatahtlikku kooliõpetajat, purjutavat kellameest Liblet ja muidugi Joosep Tootsi ehk Kentucki Lõvi, seda alati rähmeldavat ülekeeva fantaasiaga poissi.

Toots oli omal ajal Eestis nii populaarne, et üks meie andekamaid näitlejannasid,

nimelt Mari Möldre, hakkas Tootsi mängima väljaspool Lutsu „Kevade" raame, et mis Toots selle või teise päevasündmuse kohta ütles ja mõtles . . .

Luts, kes ühte Mari Möldre esinemist tagasihoidlikult saali tagumisest reast oli jälginud, arvas hiljem, et jah, nii võiks Toots küll olla ja ütelda.

Toronto Noorteteatri lavastuses Endla Komi juhtimisel kohtame neid kõiki jälle pühapäeval, 8. juulil, kell 7.00 p.l. Eesti Maja suures saalis, mitte Vana Andrese kirikus, nagu varem teatatud. Seal on ülemeelik Toots ja kõik teised Paunvere koolipoisid, keda kehastavad meie tublid noored peamiselt täienduskesk- ja gümnaasiumist. Neid aitavad ja julgustavad ise kaasa mängides kogenud Rahvusteatri jõud nagu Heino Halling kooliõpetajana ja Elna Libe Saare perenaisena, siis Kalle Viires Liblena, Richard Pulk köstrina ja Meeri Lehesalu teenija Marina.

Mis sobiks paremini ESTO-84 teatrilavastuste hulka, kui Lutsu „Kevade"! On ju kõik tegelased meie ammused tuttavad ja sõbrad. Tulge neid vaatama!

V. V.

Stipendium eesti noorele lauljale

Elts Mägi, kes suri 1983. a. Lundis, Rootsis, pärandas ühe eesti noore muusikaõpingute toetamiseks 8000 Rootsi krooni (ca $500). Kadunu usaldas sobiva stipendiaadi leidmise ja stipendiumi üleandmise Eesti Naisklubi Stokholmis hooleks. Viimane otsustas oma 11. aprillil peetud juhatuskoosolekul nimetatud stipendium määrata sopran Katrin Meeritsale. Stipendium antakse üle Eesti Naisklubi Stokholmis koosviibimisel 16. mail.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 15. mail 1984 — Tuesday, May 15, 1984

„Nyet, nyet Soviet" õhtu

Reedel, 18. mail kell 8 õhtul toimub EKN Noorsootöö komisjoni ja Akadeemilise Kodu ühisel korraldusel kodumaa vabadusvõitlejate tutvustus- ja ühtlasi ka EKN poolt organiseeritava nende vabastamisaktsiooni toetamisõhtu Tartu College'i suures saalis. Õhtu kavas on väljapanekud, tants „Tarkuse" orkestri saatel, baar ja suupisted.

„Nyet, nyet Soviet" õhtu on mõeldud kõigile eestlasile, samaaegselt on ka meie läti ja leedu sõbrad esindatud ning teretulnud on ka kõik meie teistest rahvustest abielu- ja mõttekaaslased. Õhtu tulud lähevad pakkide saatmiseks Eesti vabadusvõitlejaile raudeesriide taha.

Eesmärgiks on ühtlasi toetada EKN tegevust meie vabadusvõitlejate heaks ja maailma avalikkuse tähelepanu suunamiseks meie rahva kannatusile, nagu see toimus näiteks Ottawa protestimarsiga Mart Nikluse vabastamisaktsiooni puhul.

Korraldajad loodavad rahvuskaaslaste arvukat osavõttu „Nyet, nyet Soviet" õhtust, kuid ka pidevat EKN rahvus- ja välispoliitiliste eesmärkide ja aktsioonide toetamist ning nendele aktiivselt kaasatöötamist.

Ontario kultuuri- ja kodakondsuse ministri Susan Fishi poolt toimunud vastuvõtul ESTO-84 organiseerijaile anti ministrile üle eesti laulalipp. Pildil ESTO-84 peakomitee esimees lipu üleandmisel.

Foto: Vaba Eestlane

ESTO-84 laulupeo toimkonna teadaanne

Kõik laulukoorid Torontos, Hamiltonis ja ümbruses, samuti üksiklauljad Buffalos ja ümbruses, palutakse tulla laulupeo laulude üldharjutusele.

Üldharjutus toimub laupäeval, 26. mail kell 11 hommikul, EELK Toronto Vana Andrese koguduse kirikuruumides, 383 Jarvis St. Toronto. Jarvis St. ja Carlton St. nurgal.

Palume kõiki lauljaid sellest osa võtta. See harjutus on mõeldud tutvumiseks teiste kooridega ja kooridega, et saavutada sidet ja paremat laulutaset laulupeol laulmisel. Kohv ja suupisted kohapeal.

Ants Vomm joonistab jälle Ontario Place'is

Ontario Place'is olevate karikaturistide ja joonistajate hulgas on olnud aastaid tuntud kujuks kunstnik Ants Vomm. Kui tänavu see meelelahutuskoht avati möödunud nädalal, oli ka A. Vomm jälle oma joonistusbloki ja pliiatsitega kohal, seekord laste külas, kuhu ta jääb kogu suveks, ka ESTO-84 pidustuse ajaks.

wintario

10. mail toimunud Wintario loterii loosimisel langes 200.000-dollariline peavõit piletile nr E.120286, sama number ilma eelneva täheta $25.000. $100.000 võitsid piletid nr-d A173976, D979123 ja B294440, $10.000 — 694291 ja 505819, $1000 — 28958, $100 — 6339, $10 — 695, $50 segijärjekorras numbrid 889361. Nädala müstilise preemiavõidu Plymouth Voyager võitsid nr. 689008.

Paljud eestlased — majaomanikud, ei tea

et teen igasuguseid raud- ja puuaedu

kruntide ümber.

E. RISTMÄGI, tel. 759-6424

MÜÜA

Mustjala müts, kindad ja kampsun oma kujundatud, üleni vöö mustris, 3½ y. tumesinist täisvillast inglise gabardiinriiet ja muid käsitöid. Hel. 439-2412 p. kella 3.

MÜÜA Eesti Kodus ÜHETOALINE KORTER

(elutuba, köök, esik, vannituba ja rõdu). Sobiv ühele inimesele. Hel. pärast kella 5 õ. Tel. 225-3571

HARJUMAA VIRUMAA JÕEVAMAA TARTUMAA VALGAMAA VÕRUMAA PETSERIMAA VILJANDIMAA PÄRNUMAA LÄÄNEMAA SAAREMAA

Soovunelm, mis on muutunud reaalseks

Rahvakunstilise toimega Maakondade päev

Kui maakondlik esinduskogu alustas poolteist aastat tagasi ESTO-84 maakondade päeva organiseerimisega, siis nägid mitmed selles ürituses kui killamängude jätku. Olid ju maakonnad tuntud kui omavaheliste pidude ja suviste suurkokkutulekute korraldajad vabas õhus. Need kokkutulekud olid alati rahvarohked ja kantud väikese Eesti üksikutes osades esinenud erinevatest kommetest, mis ülihästi sulasid kokku ja moodutasid rahvusliku terviklikkuse.

Maakondade päev Royal York'i hotellis teisipäeval, 10. juulil on nüüd valmis. Mitmed komiteed, mis moodustati suurürituse läbiviimiseks, on tööd lõpetamas. Avar hotelli Canadian Room, kus toimub kell 12 päeval lõunasöök koos ettekannetega, mahutab laudadesse 1000 einetajat, on peagu väljamüüdud. Asjaolu, mis tundus olevat soovunelm aasta tagasi. Eestlased kõikidest riikidest tunnevad vajadust kohtuda ESTO pidustuste ajal oma kodukoha kaasmaalastega. Soovitakse elustada juba tuhmuma hakkavaid mälestusi lapsepõlvest, kooliajast, põgenikuteekonnalt või rääkida kasvõi üks päev oma kodukandi murret. Seda soovitakse näidata ka oma lastele.

Maakondade päev on uudne üritus ESTO programmis. Seda ei ole kunagi varem toimunud. Nii on ka selle päeva kava. Lõunasöögi ajal toimub Canadian Room'is selleks ehitatud lavadel rahvusliku ornamentikaga kaunistatud rõivaste näitus.

See haarab puhke-, spordi- kodust, pealelõuna- või õhturiietust, kus on kasutatud rõivaste dekoreerimiseks rahvakunstis leiduvat tehnikat.

Moenäitusel kasutatakse elavaid modelle: mehi, naisi, lapsi. Moenäituse korraldajateks on meie ühiskonna tuntumad inimesed vastavatelt aladelt ja see kujuneb esmaklassiliseks.

Lõunasöögi ajal esitatakse ka muusikalis-sõnaline põimik meie maakondadest ja esineb populaarne rahvapillide orkester, mängides nii esinemiste juurde kui ka meelelahutuseks.

Pärast kaks ja pool tundi kestnud lõunasööki liigutakse üks korrus allapoole, kus hotelli konverentsiruumes toimuvad maakondlikud kokkutulekud.

Igale maakonnale on reserveeritud oma ruum. Kavaline osa neis ruumes on korraldatud vastava Torontos tegutseva maakondliku organisatsiooni poolt.

Maakondade ruumid on avatud kella 14.30 kuni 17.00-ni.

Lõunasöögil ei serveerita alkohoolseid jooke, kuid hotelli baarid on avatud tavalise korra kohaselt, kus on võimalik jooke osta. Lõunasöögi hind on 18 dollarit, pileteid saab tellida ESTO büroo kaudu. Maakondlikel kokkutulekuil konverentsiruumes on sissepääs 3 dollarit ruumide üüri katteks. Neid pileteid saab osta maakondlike organisatsioonide juhatusliikmeilt ja ka kohapeal Royal York hotellis.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Juudi . . .

(Algus lk. 1)

nende juudi terroristide hulgas, kes arreteeriti atakkide plaanitsemisel araablaste vastu.

Selletõttu on üks Iisraeli kohtunik keelanud enam kui 35 arreteeritu nime avaldamise.

Shamiri valitsusliikmete kõrval olevat arreteeritute hulgas teatud arv endisi armee ohvitsere ja endine langevarjurite üksuse ülem.

Ajalehed on siiski saanud lähemaid andmeid organisatsiooni kohta. Iisraeli julgeolekuorganisatsioonid on avastanud uusi terroristide rakke, kes plaanitsesid palestiinlaste vastu atakkide sooritamist.

Teine ajaleht „Sunday Times" teatas, et 15 arreteeritu hulgas on mõned prominentsemad mehed kohalikest poliitikuist.

Kuigi 35 arreteeritut on seotud äsjaste atakkide pärast okupeeritud araablaste aladel, on julgeolekuagendid laiendanud oma uurimise paljude terroriaktide üle, mis tehtud viimasel neljal aastal,

mõnes süüdistatud koguni palestiinlasi.

Eesti Majandusklubi väljasõit Rochesterisse

Eesti Majandusklubi Kanadas korraldab ühise väljasõidu Rochesterisse, USA-sse. Rochester pühitseb tänavu 150. aasta juubelit ja pidustused algavad Lilac Festivaliga 18.—20. mail ja nagu nende reklaam ütleb, olevat seal maailma suurim väljapanek sireleist maailmas.

Kuna väljasõit toimub bussiga, mis on lõbusam ja mugavam, siis kohad reserveeritakse saabumise järjekorras. Buss väljub Eesti Maja juurest laupäeval, 26. mail kell 8 hommikul.

Kavas on ettenähtud peale sirelite vaatamise veinimaitsemine, lõunasöök ja võimalused sealsest hulgimüügiärist veini osta. Registreerida E. Hopp (487—2147) või H. Later (653-7815).

Sündmuste kalender

Reedel, 18. mail kell 8 õ. Tartu College'is EKK Noorsootöökomisjoni korraldusel „Nyet, nyet Soviet".

KEVADINE ERIPAKKUMINE

PRAEGU, ENNE TÖÖHOOAJA ALGUST VÕITE SAADA MEILT ALUMIINIUMITOOTEID ODAVATE KEVADISTE HINDADEGA!

Alumiiniumist aknad ja uksed
Termoaknad
Aknaluuugid
Välisseinakatted

Räästaalused (soffit & fascia)
Vihmaveerennid
Katused

SOOME ETTEVÕTE

TASUTA EELARVED

PAULI JUPPI ALUMINUM
34 Charles Tupper Dr.
281-1175 - 759-8335
Scarborough

Alcan Building Products Authorized Dealer ALCAN

Riin Rivanool

Seened

Muidugi te leiate, et see pealkiri ja kindlasti siis ka kogu see jutt on ebakohane. Seened kasvavad ju alles sügisel ja kes neist küll kaunil kevadisel ajal kirjutama hakkaks või lugedagi sooviks!

Aga siis te vist ei teagi, et on olemas ka kevadisi seeni. Otse varakevadel ilmuvad need meiegi Maakodus mõnda kohta välja, nad on sellised krobelised, tornikujulised ja nii voldilised ning krõmpsus kui vaid ühe 150-aastase vanakese näonahk olla võiks. Need on mürklid. Väga kallid seened, osta saate neid vaid parimaist delikatessäridest ja neil on eriline, nagu peekoni maitse juures. Nad on imporditud ja sissetehtud Euroopas, tuuakse sisse peamiselt Poolast ja hind neil on taevakõrgune. Igaljuhul minu rahakott seda ei kannataks.

Mürklid on isemoodi ja kapriissed seened. Kunagi ei tea ette arvata kus nad oma nupud välja pistavad ja peaaegu kunagi ei tule nad sinna, kust neid eelmisel aastal leidsime, nagu on tavaliselt teistliiki seentega. Sageli on neid olnud meie pesamuna Marguse majakese läheduses ja mõne kõduneva puu või kännu ümbruses. Kui nad aga mõne halja puu ligidusse tekivad, siis on see selge märk, et see puu varsti närbuma hakkab.

Tänavu tulid mürklid hoopis iseäralikku kohta. Aga selle eellugu peaksin enne selgitama. Nii et — las ma räägin!

Ammust aega olen mina maale tahtnud saada ühte pargipinki. Teate, rauast külgede ja jalgadega, puust seljatoega, küllalt lai ja pikk, nii et hea sinna pikaligi visata, nagu seda kodutud parkides teevad. Meil ju neid istmeid väljas on maal küll niisuguseid ja naasuguseid, aga sellist korralikku pargipinki ei olnud ja müügiks polnud juhtunud neid ka kuskil nägema.

Nüüd aga — just enne Aadama sünnipäeva — hakkas ajalehest silma kuulutus, kus aiaäri pakub selliseid pinke, poole hinnaga veel pealekauba. Nõndasi läksin siis Aadamale sünnipäevaks pargipinki ostma. Selgus, et on küll pingid, aga kokkumonteerida tuleb omal ja seda tegemist äri oma peale ei võta.

Sai siis Aadam sünnipäevaks oma armsalt abikaasalt kaks rasket kasti, mis äraseletatult sisaldasid ühe pargipingi.

Järgmisel nädalalõpul hakkasime seda valmismonteerima. Aadam kruvis laudu kokku ja mina hoidsin lauaotsa peos, lugesin instruktsioonilehte, seletasin ja kamandasin milline kruvi kuskile panna või milline mutter sellele vastu keerata, kust kohast servad loodi ajada ja kus seda vaja ei ole teha ja üleüldse näitasin end oma kõige asjatundlikumast küljest.

Ei saa öelda, et Aadam sellest minu jutust just väga vaimustusse sattunud oleks, porises vastu ja käskis mul parem tuppa minna siiia tegema, sest et väljas puhus vali tuul ja ilma mõttes oli seal päris märul lahti. Aga sellest mina jälle suurt ei hoolinud ja aitasin aina edasi, kuni pink sai kokku krutitud ja ainult üks ainuke kruvi ja kaks mutrit üle jäi.

Pink, mis pink, ainult et üks pool oli vinklist väljas, sest et sealpoolsed jalad olid kruvimise ajal sügavas poris ja seda nurka loodipuu arvesse võtta ei osanud. Aga see väike asi ei loe ja pink kandis kenasti Aadamat üksi ja siis meid kahekesi ka, nii et — hea küll!

Kui linna tagasisõitma hakkasime, kallas vihma kui kapast ja uus pargipink jäi nukralt õunapuu alla ootama.

Järgmisel nädalal maale jõudes selgus, et vihm oli meie ilusalt pruunilt pargipingilt laki või värvi nii maha pesnud, et see pink seisis valge ja pruunikirjalisena kui kirjak lehm, mille peale Aadama ainus kommentaar oli:

„Poolehinnaline, s e l l e pärast . . ."

Pingi jalgade ümber rohus aga kükitasid mürklid nagu torumütsid, olid oma peakesed maast välja pistnud kohal, kust neid viimase 25-aasta jooksul veel kunagi leida ei olnud.

„Ei tea, kas mürklid ennustavad kadu ja kõdunemist meie uuele pingile või ehk on see märgiks sellele õunapuule, mille alla pingi panime?" mõtlesin omaette ja pidasin plaani, mida seentega peale hakata.

Meil on jõukaid sõpru, kes igasugu häid asju kallites restoranides söönud on ja neist ka ilusasti rääkida oskavad, nagu seda on konnakoivad, rohutirtsurinnad, sipelgamunad, loomasüdamesooned, pääsupesaleem, kilpkonnapuljong, ahviajud ja palju muud.

„Kui kutsuks nad õige külla, teeks seenesousti . . ." vilksatas mõte läbi pea.

Räägiksin siis kombekohaselt söögilauas umbes nii: „Ah, mis nüüd meie! Eks see ole vaeste inimeste asi, juba saja dollariga saad neist mürkliseentest pisikese soosi ehk maakeeles sousti valmis meisterdada," mille peale külalisest maadam samuti kombekohaselt ohkaks:

„Ah tõesti! Jah, kõik on nii kallis, meie ka neid välismaiseid vürtse ja, ja trühvleid — ei jõua kohe enam ostagi!" Trühvlid on, nagu teate, pähkelseened, mis oma aromaatse lõhna ja meeldiva maitse tõttu kuuluvad kalleimate seente hulka. Nad kasvavad mulla sees, risu all ja nende otsimiseks kasutatakse sigu, kes neid lõhna järele ja peamiselt Itaalias maa seest üles otsida aitavad.

Aga kui me siis selle oma kallite mürkel-seente hulga üle vaatasime selgus, et ei, neist võõrustamiseks küll ei jatku.

„Osta harilikke seeni toidupoest juurde," õpetas Aadam. „Viska peoga kalleid vürtse sisse, mis saadud Hispaaniast ja Brasiiliast, Itaaliast ja Araabiast — need võiksid olla pipar ja küüslauk, mis ju igal maal kasvab — peaasi ütle, et on kallis! Muu pole tähtis."

Sellest ei tulnud siiski midagi välja, sõbrad olid alles ära lõunamaal ja nõndasi siis juhtus, et meil on tänaseks kevadiseks lõunaroaks kallis seenesoust, mida Aadamaga kahekesi nautida võime. Või ehk sooviks keegi meile lõunale tulla?

Käesolevateks EESTI PÄEVADEKS kaunistage oma kojad!

PAJOS PAINTERS — 463-4430

TIPP-TOPP TÖÖ